

MARVOW 2.0

Coordinated Multi-Agency Response
to Violence against Older Women

Παραδοτέο 2.2

MARVOW 2.0 Μεθοδολογία
εκτίμησης κινδύνου και εργαλείο
κατάρτισης εκτιμήσεων κινδύνου

Πίνακας περιεχομένων

Γλωσσάριο.....	3
Συντομογραφίες.....	4
Εισαγωγή.....	5
Ανάγκη για εργαλεία εκτίμησης κινδύνων και διαχείρισης υποθέσεων ειδικά για τις ηλικιωμένες γυναίκες	6
Ευθύνη και ρόλος των επαγγελματιών της πρώτης γραμμής για την πρόληψη της βίας κατά ηλικιωμένων γυναικών	9
Μεθοδολογική διαδικασία για το εργαλείο κατάρτισης εκτιμήσεων κινδύνου	10
MARVOW 2.0 Εργαλείο Κατάρτισης Εκτιμήσεων Κινδύνου για τον εντοπισμό ηλικιωμένων γυναικών θυμάτων βίας	14
MARVOW2.0 Εργαλείο διαχείρισης υποθέσεων για συντονισμένο διαθεσμικό συντονισμό .	20
1. Εισαγωγή.....	20
2. Συναντήσεις διαχείρισης υποθέσεων.....	21
3. Χρήσιμα εργαλεία για τις συναντήσεις	25
Παραρτήματα.....	4
Παράρτημα 1. Παράγοντες κινδύνου για τη βία κατά των ηλικιωμένων	4
Παράρτημα 2. Εργαλεία εκτίμησης κινδύνου σχετικά με τη βία κατά των ηλικιωμένων	4
Παράρτημα 3. Επισκόπηση των εργαλείων εκτίμησης κινδύνου που δεν σχετίζονται με την ηλικία.....	6
Παράρτημα 4.....	11

Γλωσσάριο

Ως **εξαναγκαστικός έλεγχος** αναφέρεται το κυριαρχικό μοτίβο που περιλαμβάνει τακτικές απομόνωσης, υποβάθμισης, εκμετάλλευσης και ελέγχου θυμάτων, παρεμποδίζοντας την εξέλιξη των γυναικών, την ικανότητά τους να ασκούν τα δικαιώματα που τους απονέμονται ως πολίτες και την ευημερία των οικογενειών, των κοινοτήτων και της κοινωνίας.

Περιλαμβάνει στοιχεία όπως ο εξαναγκασμός, ο σεξουαλικός εξαναγκασμός, ο εκφοβισμός, η επιβολή κανόνων, η παρακολούθηση, ο περιορισμός των πόρων και της εξωτερικής υποστήριξης, η υποβάθμιση, ο έλεγχος και η απομόνωση (Stark, 2009).

Ως **ενδοοικογενειακή βία (ΕΒ)** αναφέρεται κάθε πράξη σωματικής, σεξουαλικής, ψυχολογικής ή οικονομικής βίας που συντελείται εντός της οικογένειας ή της ενδοοικογενειακής μονάδας ή μεταξύ πρώην ή τρεχόντων συζύγων ή συντρόφων, ανεξάρτητα από το εάν ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιραστεί ή όχι την ίδια κατοικία με το θύμα (ΣτΕ [Συμβούλιο της Ευρώπης], 2011).

Ως **γυναικοκτονία** αναφέρεται η δολοφονία μιας γυναίκας από (πρώην) στενό σύντροφο και ο θάνατος μιας γυναίκας ως αποτέλεσμα επιβλαβούς πρακτικής για τις γυναίκες (EIGE).

Ως **βία με βάση το φύλο (ΒΒΦ)** αναφέρεται η βία που στρέφεται κατά μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή στη βία που πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες (ΣτΕ, 2011).

Ως **βία μεταξύ στενών συντρόφων (ΒΣΣ)** αναφέρεται κάθε μοτίβο συμπεριφοράς που χρησιμοποιείται για την απόκτηση ή τη διατήρηση εξουσίας και ελέγχου σε (πρώην) σύντροφο. Εμπερικλείει κάθε σωματική, σεξουαλική, συναισθηματική, οικονομική και ψυχολογική ενέργεια ή την απειλή αντίστοιχης ενέργειας με επιβλαβή αντίκτυπο σε άλλο πρόσωπο.

Ως **δράστης** αναφέρεται το πρόσωπο που διαπράττει πράξεις ενδοοικογενειακής βίας ή βίας μεταξύ στενών συντρόφων. Αναγνωρίζεται ότι οι δράστες βίας είναι κυρίως άνδρες, ενώ οι

επιζήσασες είναι κατά βάση γυναίκες. Στο προκείμενο έγγραφο ο όρος «δράστης» αναφέρεται σε άνδρες που ασκούν βία, εκτός εάν αναφέρεται κάτι άλλο.

Ως **επιζών/επιζήσασα** αναφέρεται κάθε πρόσωπο που έχει βιώσει ενδοοικογενειακή ή συντροφική βία. Έχει παρόμοια σημασία με τον όρο «θύμα», αλλά γενικά προτιμάται επειδή υποδηλώνει ανθεκτικότητα. Στο προκείμενο έγγραφο ο όρος «επιζήσασα» αφορά γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, εκτός εάν αναφέρεται κάτι άλλο.

Ως **βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών** αναφέρεται κάθε πράξη βίας με βάση το φύλο που έχει ή μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή δυσχέρεια σε γυναίκες ηλικίας 60 ετών και άνω, συμπεριλαμβανομένων των απειλών για τέτοιες πράξεις, του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε στον δημόσιο είτε τον ιδιωτικό βίο. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει οικονομική κακοποίηση, εκμετάλλευση ή στέρηση πόρων, παραμέληση και εγκατάλειψη (Violence Against Women and Girls Resource Guide, Brief on Violence against older Women, Παγκόσμια Τράπεζα, 2016).

Σημείωση σχετικά με την **ηλικία**: στην πηγή Violence Against Women and Girls Resource Guide, Brief on Violence against older Women, ως «ηλικιωμένες» ορίζονται οι γυναίκες από τα 50 έτη, επειδή η μελέτη καλύπτει χώρες με χαμηλό προσδόκιμο ζωής.

Στο πλαίσιο του MARVOW2.0 θεωρούμε το 60ό έτος ως αφετηρία του «γήρατος», καθώς σε ορισμένες συνεργαζόμενες χώρες αποτελεί την καθορισμένη ηλικία συνταξιοδότησης των γυναικών, με τις επακόλουθες αλλαγές στη ζωή τους, και συχνά σηματοδοτεί την αρχή υψηλότερου κινδύνου όσον αφορά θέματα υγείας και παραμέλησης.

Συνομογραφίες

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

MARVOW: Multi-Agency Response to Violence Against of Older Women [Διαθεσμική αντιμετώπιση της βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών]

Εισαγωγή

Η βία που βιώνουν οι ηλικιωμένες γυναίκες πηγάζει από το ζευγάρωμα του σεξισμού και του ηλικιακού ρατσισμού. Προέρχεται από μια παγιωμένη πεποίθηση ότι η ζωή των ηλικιωμένων γυναικών αξίζει λιγότερο και εξωτερικεύεται με διαφορετικές μορφές βίας σε διαφορετικά περιβάλλοντα: από την ενδοοικογενειακή βία και τη βία στο πλαίσιο των θεσμών μέχρι τη δομική βία που εξοστρακίζει τις ηλικιωμένες γυναίκες από το σύστημα υποστήριξης. Παρόλο που οι ηλικιωμένες γυναίκες μπορεί να γίνουν θύματα βίας, συνήθως οι υποθέσεις τους δεν φτάνουν στις υπηρεσίες υποστήριξης. Χρειάζεται κατάρτιση, διαθεσμικές δράσεις, ευαισθητοποίηση και προωθητικές ενέργειες για την ανάδειξη του ζητήματος της βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών και την παροχή εργαλείων για τη βελτίωση της πρόληψης και της αντιμετώπισης. Η εκτίμηση κινδύνου είναι ένα από τα κρίσιμα βήματα στη διαχείριση των περιπτώσεων βίας κατά των γυναικών και ενδοοικογενειακής βίας. Ο κίνδυνος είναι μια μεταβλητή που αλλάζει μαζί με τις εκάστοτε περιστάσεις.

Με το παρόν έγγραφο περιγράφεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για ένα Εργαλείο Κατάρτισης Εκτιμήσεων Κινδύνου με επαρκή ευελιξία ώστε να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα πολιτιστικά πλαίσια διαφορετικών χωρών της ΕΕ. Στόχος είναι η καθοδήγηση των επαγγελματιών της πρώτης γραμμής για τη βελτίωση της ανίχνευσης και της διαχείρισης των περιπτώσεων βίας κατά ηλικιωμένων γυναικών. Ως βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών ορίζεται «κάθε πράξη βίας με βάση το φύλο που έχει ή μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα σωματική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή δυσχέρεια, συμπεριλαμβανομένων των απειλών για τέτοιες πράξεις, του εξαναγκασμού ή της αυθαίρετης στέρησης της ελευθερίας, είτε στον δημόσιο είτε τον ιδιωτικό βίο». Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει οικονομική κακοποίηση, εκμετάλλευση ή στέρηση πόρων, παραμέληση και εγκατάλειψη (Violence Against Women and Girls Resource Guide, 2016).

Η πιο πρόσφατη ανάλυση μελετών σχετικά με τη βία κατά των ηλικιωμένων, που περιλαμβάνει τόσο γυναίκες όσο και άνδρες, διαπίστωσε ότι το 15,7% όλων των

ηλικιωμένων είχε υποστεί βία (Yon, Mikton, Gassoumis, & Wilber, 2017). Συνεπάγεται επομένως ότι 1 στους 6 ενήλικες άνω των 60 ετών έχουν βιώσει βία (ΠΟΥ, 2022), ενώ επισημαίνεται ότι τα νούμερα μπορεί να είναι κατά πολύ υψηλότερα, καθώς καταγγέλλεται κατά προσέγγιση μόνο 1 ανά 24 περιπτώσεις βίας κατά ηλικιωμένων προσώπων. Συνεπώς η βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών αναγνωρίζεται διεθνώς ως ένα διαδεδομένο πρόβλημα δημόσιας υγείας.

Βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών: Για το πρόγραμμα MARVOW2.0 εστιάζουμε σε ηλικιωμένες γυναίκες που γίνονται θύματα βίας από στενό σύντροφο (δηλ. ενδοοικογενειακή βία) ή από μέλος της οικογένειας.

Θα συνυπολογίσουμε τον κίνδυνο βίας από το προσωπικό, τους φροντιστές και τις φροντίστριες σε ιδιωτικά περιβάλλοντα ή ιδρύματα για ηλικιωμένα πρόσωπα, παρότι δεν συσχετίζεται άμεσα με το φύλο.

Οι επαγγελματίες στην πρώτη γραμμή οφείλουν να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες, ούτως ώστε να ανιχνεύουν και να αντιμετωπίζουν τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών, καθώς πρόκειται για ένα σύνθετο φαινόμενο που συχνά δεν καταγγέλλεται και παραβλέπεται.

Ανάγκη για εργαλεία εκτίμησης κινδύνων και διαχείρισης υποθέσεων ειδικά για τις ηλικιωμένες γυναίκες

Ο πληθυσμός των ηλικιωμένων στην Ευρώπη συνεχίζει να αυξάνεται, με το 21% του πληθυσμού στην Ευρώπη να έχει ηλικία άνω των 60 ετών¹. Το προσδόκιμο ζωής των γυναικών στην Ευρώπη συνεχίζει επίσης να αυξάνεται – το 2022 το προσδόκιμο ζωής των γυναικών στην ΕΕ ήταν 84 έτη². Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η ευημερία αυτού του αυξανόμενου αριθμού ηλικιωμένων γυναικών, καθώς και το δικαίωμά τους σε μια ζωή χωρίς βία, σύμφωνα με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης.

¹ <https://www.touteleurope.eu/societe/les-plus-de-65-ans-en-europe/>

² <https://www.insee.fr/fr/statistiques/6047775?sommaire=6047805#:~:text=En%20moyenne%20dans%20l'UE,6%20%25%20dans%20les%20pays%20baltes.>

Ωστόσο, η βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών δεν ανιχνεύεται και συχνά παραβλέπεται, ενώ στις χειρότερες περιπτώσεις καταλήγει σε γυναικοκτονίες. Γυναικοκτονίες συνεχίζουν να καταγράφονται σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το 2021 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία) ο συνολικός αριθμός γυναικοκτονιών στην Ευρώπη ανήλθε σε 1.142 θύματα, εκ των οποίων 469 ήταν θύματα ανθρωποκτονίας που διαπράχθηκε από στενούς συντρόφους³. Δεν υπάρχουν λεπτομερή στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τις γυναικοκτονίες ή για το συγκεκριμένο πρόβλημα δημόσιας υγείας από το σύνολο των κρατών μελών (δεν υπάρχουν στοιχεία από τη Βουλγαρία ούτε από το Βέλγιο, τη Δανία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, την Πολωνία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία), ωστόσο έχουμε κάποια στοιχεία από συγκεκριμένες χώρες της Ευρώπης. Η Σουηδία σημείωσε 120% αύξηση των γυναικοκτονιών το 2018 σε σύγκριση με το 2017, ενώ η Εσθονία και η Σλοβενία είχαν 100% αύξηση το 2015 και το 2020 αντίστοιχα. Συγκρίνοντας τα δεδομένα από τη διετή περίοδο της πανδημίας με το 2019 προκύπτει ότι η Ελλάδα, η Σλοβενία, η Γερμανία και η Ιταλία κατέγραψαν σημαντική αύξηση των γυναικοκτονιών.

Στην Αυστρία, για παράδειγμα, ο αριθμός των γυναικοκτονιών ηλικιωμένων γυναικών είναι υψηλός. Η ένωση ΑÖF (Αυτόνομα Καταλύματα Γυναικών Αυστρίας) συλλέγει δεδομένα από τα μέσα ενημέρωσης και καταρτίζει στατιστικούς πίνακες για τις γυναικοκτονίες στη χώρα, επισημαίνοντας ότι το 2019 ποσοστό 14% όλων των γυναικοκτονιών είχαν θύματα γυναίκες 60 ετών και άνω, με το ποσοστό να ανέρχεται σε 33% το 2020, σε 29% το 2021 και να αυξάνεται σε 34% το 2022 και 30% το 2023 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία)⁴. Στην Κύπρο διαπράχθηκαν συνολικά 19 γυναικοκτονίες ανάμεσα στα έτη 2019 και 2023. Στη Γαλλία οι γυναίκες άνω των 70 ετών εκτίθενται σε υψηλό κίνδυνο γυναικοκτονίας: είναι η 2η πιο εκτεθειμένη ηλικιακή ομάδα μετά την ηλικιακή ομάδα 30-39 ετών. Στην ηλικιακή ομάδα άνω των 70 ετών, από τους 125 θανάτους που σχετίζονται με ζευγάρια, τα 102 θύματα ήταν γυναίκες και το 21% αυτών των γυναικών είχαν ηλικία 70 ετών και άνω κατά τη στιγμή του εγκλήματος, ενώ το 22% των δραστών είχαν ηλικία 70 ετών και άνω (το 15% των θυμάτων είχαν ηλικία 80 ετών και άνω και το 16% των δραστών ηλικία 80 ετών και άνω)⁵. Στην Ελλάδα σημειώθηκε μεγάλη αύξηση των γυναικοκτονιών το 2021 κατά 187,5%, από 8 περιστατικά το

³ https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/20223656_pdf_mh0922324enn_002.pdf

⁴ <https://www.aof.at/index.php/zahlen-und-daten/femizide-in-oesterreich>

⁵ <https://www.insee.fr/fr/statistiques/6047799?sommaire=6047805>

2020 σε 23. Στην Ιταλία αναφέρθηκαν 100 περιπτώσεις γυναικοκτονιών από τις 54 που ήταν ο επίσημος αριθμός το 2018. Στην Ισπανία, οι επίσημες αναφορές καταγράφουν ότι 45 γυναίκες δολοφονήθηκαν από στενό σύντροφο και 15 γυναίκες δολοφονήθηκαν από μέλος της οικογένειας.

Η καταγραφή της βίας κατά ηλικιωμένων γυναικών συχνά παρεμποδίζεται από την άρνηση ή την ντροπή του θύματος και την ακατάλληλη αξιολόγηση από επαγγελματίες (Vanden Bruele, 2019). Οι ηθικές επιφυλάξεις των επαγγελματιών όταν υποπτεύονται την άσκηση βίας κατά ηλικιωμένων γυναικών μπορεί επίσης να παρακωλύσει την αξιολόγηση ή την ανταπόκριση. Οι επιφυλάξεις σχετίζονται με τις ακούσιες συνέπειες που ενδέχεται να αντιμετωπίσει το θύμα όταν ένας επαγγελματίας κάνει καταγγελία, για παράδειγμα το θύμα δεν θα έχει πλέον φροντιστή, εάν ο φροντιστής είναι ο δράστης, ή/και θα μεταφερθεί από το σπίτι της σε γηροκομείο εξαιτίας της καταγγελίας.

Εκτός από την έλλειψη δεδομένων σχετικά με τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών, υπάρχει και έλλειψη εργαλείων για την ανίχνευση και τη διαχείριση αυτής της βίας. Ακόμα και το υπάρχον υλικό και τα μαθήματα κατάρτισης για τη βία κατά των γυναικών όλων των ηλικιών δεν κοινοποιούνται συστηματικά στους αρμόδιους επαγγελματίες.

MARVOW, MARVOW 2.0 και άλλα σχετικά προγράμματα της ΕΕ

Το πρόγραμμα MARVOW 2.0 έχει οικοδομηθεί στα θεμέλια των γόνιμων εμπειριών του διετούς προγράμματος MARVOW της ΕΕ που διήρκεσε από τον Σεπτέμβριο του 2019 έως τον Μάρτιο του 2022 με μια ομάδα έξι συνεργαζόμενων οργανώσεων σε τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες: Αυστρία, Εσθονία, Ελλάδα και Γερμανία. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στον ιστότοπο του προγράμματος στη διεύθυνση www.marvow.eu.

Το επακόλουθο έργο MARVOW 2.0 επικεντρώνεται σε συντονισμένες διαθεσμικές δράσεις και στην κάλυψη κενών όσον αφορά την εκτίμηση κινδύνου, τη διαχείριση υποθέσεων, τη δουλειά που πρέπει να γίνει με ηλικιωμένους δράστες βίας και την πρόληψη των γυναικοκτονιών κατά ηλικιωμένων γυναικών. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μία κοινοπραξία 10 οργανώσεων από 7 χώρες (Αυστρία, Βουλγαρία, Κύπρος, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία), συμπεριλαμβανομένων 3 οργανώσεων δικτύωσης.

Επαγγελματίες που εργάζονται με ηλικιωμένες γυναίκες προσκλήθηκαν σε στρογγυλές τράπεζες και ρωτήθηκαν σχετικά με την ενημέρωση για την ενδοοικογενειακή βία στη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Οι επαγγελματίες δήλωσαν σε στρογγυλές τράπεζες στις χώρες εφαρμογής ότι οι ηλικιωμένες γυναίκες βιώνουν σεξιστική και θεσμική βία. Παρόλο που ορισμένοι από τους επαγγελματίες έχουν εκπαιδευτεί για την ανίχνευση της βίας, τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται δεν είναι προσαρμοσμένα στις υποθέσεις μεγαλύτερων γυναικών. Σε γενικές γραμμές, το ζήτημα

της βίας που διαπράττεται ενάντια στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα αποτελεί κοινωνικό και πολιτικό ζήτημα σε όλες τις χώρες εφαρμογής που συμμετέχουν στο MARVOW 2.0.

Επιπλέον ενσωματώθηκαν εκθέσεις προγραμμάτων και εργαλεία από προηγούμενα προγράμματα της ΕΕ «Συνεργασία με οργανώσεις υγειονομικής περίθαλψης για την υποστήριξη ηλικιωμένων γυναικών θυμάτων κακοποίησης» (WHOSEFVA) και «Κατάρτιση για τον εντοπισμό και την υποστήριξη ηλικιωμένων θυμάτων κακοποίησης» (TISOVA).

Ευθύνη και ρόλος των επαγγελματιών της πρώτης γραμμής για την πρόληψη της βίας κατά ηλικιωμένων γυναικών

Είναι ευθύνη όλων των επαγγελματιών που εργάζονται ή έρχονται σε επαφή με ηλικιωμένες γυναίκες να δρουν εάν έχουν οποιαδήποτε υπόνοια ή ένδειξη βίας και να γνωστοποιούν τις ανησυχίες τους σε ένα υπεύθυνο πρόσωπο ή στους αρμόδιους φορείς. Οι επαγγελματίες θα πρέπει, όπου είναι δυνατόν, να ζητούν τη συναίνεση της ενήλικης πριν ενεργήσουν. Η έλλειψη συναίνεσης, ωστόσο, δεν πρέπει να παρεμποδίζει τη λήψη μέτρων προστασίας, ιδίως εάν κινδυνεύουν ή ενδέχεται να κινδυνεύσουν άλλα πρόσωπα σε περίπτωση που δεν γίνει τίποτα ή εάν η οποιαδήποτε ενέργεια τίθεται προς το δημόσιο συμφέρον επειδή έχει διαπραχθεί ποινικό αδίκημα. Μέτρα προστασίας πρέπει να λαμβάνονται σε κάθε περίπτωση.

Στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, οι επαγγελματίες της πρώτης γραμμής οφείλουν:

- να σέβονται τις ανάγκες των ηλικιωμένων γυναικών που εμπλέκονται σε μια πολύπλοκη υπόθεση βίας στην ευάλωτη ηλικιακή τους ομάδα λόγω της υφιστάμενης εξάρτησης,
- να συμβουλευόμαστε τα αρμόδια πρόσωπα ή τους αρμόδιους φορείς, όπως εξειδικευμένες υπηρεσίες θυμάτων, υπηρεσίες προστασίας ενηλίκων, αστυνομικές υπηρεσίες,
- να καταγράφουν καθετί που ακούν και βλέπουν,
- να μην αναλαμβάνουν δράση μόνοι τους,
- να αναγνωρίζουν ότι η εκτίμηση κινδύνου και η διαχείριση κάθε υπόθεσης πραγματοποιούνται σε ομαδικό πλαίσιο με διαθεσμική προσέγγιση,
- να γνωρίζουν τους παράγοντες κινδύνου για τη βία τόσο στις ηλικιωμένες γυναίκες όσο και στους δράστες (Pillemer, 2016, Παράρτημα 1).

Μεθοδολογική διαδικασία για το εργαλείο κατάρτισης εκτιμήσεων κινδύνου

Κύριος στόχος του εργαλείου κατάρτισης εκτιμήσεων κινδύνου: το εργαλείο πρόκειται να χρησιμοποιηθεί από επαγγελματίες πρώτης γραμμής που έρχονται σε επαφή με ηλικιωμένες γυναίκες οι οποίες ενδέχεται να είναι ή είναι θύματα βίας, προκειμένου να βοηθήσει στη βελτίωση του εντοπισμού και της καταγγελίας των υποθέσεων. Η θεμελιώδης λειτουργία ενός εργαλείου/μηχανισμού εκτίμησης κινδύνου είναι να καθοδηγεί τις/τους επαγγελματίες μέσω μιας τυποποιημένης διαδικασίας έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι εντοπίζονται τα σημάδια βίας.

Πεδίο εφαρμογής του εργαλείου εκτίμησης κινδύνου: ομάδα στόχος είναι οι γυναίκες θύματα βίας με δράστες από το στενό τους περιβάλλον. Παραδείγματα: 1) ο δράστης είναι μέλος της οικογένειας (π.χ. σύζυγος, ενήλικο τέκνο), 2) αναμένεται η ύπαρξη εμπιστοσύνης μεταξύ του θύματος και του δράστη (π.χ. προσωπικό εγκαταστάσεων φροντίδας ηλικιωμένων).

Ενώ αναγνωρίζουμε ότι οι **ηλικιωμένοι ενήλικοι που έχουν διαγνωστεί με άνοια** είναι πιο ευάλωτοι όσον αφορά τη βία που ενδέχεται να ασκηθεί εναντίον τους (Rogers, 2023), η μεθοδολογία εκτίμησης κινδύνου δεν εφαρμόζεται σε ηλικιωμένες γυναίκες θύματα με νευρολογικές παθήσεις λόγω της ανάγκης για εξειδικευμένη εμπειρογνωσία. Στόχος είναι να συμπεριληφθεί η ανάγκη πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας σε γυναίκες με άνοια σε ένα μεταγενέστερο στάδιο με μια χωριστή πρόταση, όταν θα υπάρχει μεγαλύτερη εμπειρία επί του θέματος.

Μεθοδολογία του Εργαλείου Κατάρτισης Εκτιμήσεων Κινδύνου:

Το Εργαλείο Κατάρτισης Εκτιμήσεων Κινδύνου δημιουργήθηκε με γνώμονα το μεθοδολογικό πλαίσιο του MARVOW 2.0 το οποίο περιλάμβανε θεωρητική έρευνα, αξιολόγηση του διεθνούς

αντίκτυπου, στρογγυλές τράπεζες με επαγγελματίες, συστηματοποίηση των πληροφοριών και των εγγράφων που συγκεντρώθηκαν, συστηματοποίηση των υφιστάμενων εργαλείων εκτίμησης κινδύνου για τη βία κατά των γυναικών/την ενδοοικογενειακή βία και ειδικά για τις

ηλικιωμένες γυναίκες ή/και τα ηλικιωμένα πρόσωπα που πλήττονται από τη βία. Διοργανώθηκαν στρογγυλές τράπεζες με επαγγελματίες για να εξασφαλιστεί η συνδρομή τους όσον αφορά τις ήδη υπάρχουσες πρακτικές και τα εργαλεία σε όλες τις χώρες (Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2023). Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 21 στρογγυλές τράπεζες με 309 συμμετέχοντα πρόσωπα. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων δεν γνώριζε συγκεκριμένα εργαλεία διαχείρισης ή ανίχνευσης για ηλικιωμένες γυναίκες θύματα βίας. Εργαλεία ανάλυσης κινδύνου για την αναγνώριση και την πρόληψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών χρησιμοποιούνται σε όλες τις χώρες, ωστόσο κανένα από αυτά τα εργαλεία δεν εφαρμόζεται σταθερά σε όλη τη χώρα. Αξιοσημείωτη είναι η έλλειψη εργαλείων προσαρμοσμένων στις ειδικές ανάγκες των ηλικιωμένων γυναικών. Τα πρόσωπα που συμμετείχαν επεσήμαναν την έλλειψη προσαρμογής στις ιδιαίτερες συνθήκες των ηλικιωμένων γυναικών και την ανάγκη για διαφοροποιημένες προσεγγίσεις, π.χ. λόγω της ύπαρξης σημαντικών και εκτεταμένων νευροεκφυλιστικών νοσημάτων. Στο πλαίσιο του προγράμματος καταρτίστηκε μια εσωτερική διακρατική έκθεση για την αναφορά των πορισμάτων των στρογγυλών τραπεζών και την τροφοδότηση των περαιτέρω εργασιών σχετικά με την εκτίμηση κινδύνου και τη διαχείριση της κάθε υπόθεσης.

Στη συνέχεια, χαρτογραφήσαμε τους παράγοντες κινδύνου των θυμάτων και των δραστών της βίας κατά των ηλικιωμένων γυναικών που εντοπίστηκαν στα προγράμματα TISOVA (<https://wave-network.org/training-to-identify-and-support-older-victims-of-abuse-tisova/>) και WHOSEFVA (<http://whosefva-gbv.eu/de-de/>) σε έως και τέσσερα επίπεδα: ατομικό επίπεδο, επίπεδο σχέσης, κοινοτικά και κοινωνικά επίπεδα. Οι πληροφορίες αυτές χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με ερωτήσεις βάσει της συστηματοποίησης των παραγόντων κινδύνου και των διαθέσιμων εργαλείων. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα εργαλεία που εξετάστηκαν βρίσκονται στο Παράρτημα. Προσπαθήσαμε επίσης να συντάξουμε προσχέδιο ενός Βαρόμετρου Βίας κατά των

Ηλικιωμένων Γυναικών (βλ. Παράρτημα), αλλά το εγχείρημα αποδείχθηκε δύσκολο λόγω του ψυχομετρικού χαρακτήρα των διαστάσεων που έπρεπε να συμπεριληφθούν και ως εκ

τούτου δεν συνεχίστηκε. Η ομάδα έργου ακολούθησε στη συνέχεια μια άλλη προσέγγιση για τη δημιουργία ενός Εργαλείου Κατάρτισης Εκτιμήσεων Κινδύνου (βλ. επόμενη ενότητα).

Κατά την παγίωση της μεθοδολογίας ενός εργαλείου είναι σημαντικό να συνυπολογιστεί η σημασία της προστασίας των δεδομένων, καθώς καταγράφονται απόρρητα δεδομένα για ηλικιωμένες γυναίκες ως θύματα βίας και, ενδεχομένως, για τους δράστες. Κάθε πρωτοβουλία συλλογής δεδομένων από τις υπηρεσίες υποστήριξης ή τις υπηρεσίες για τους δράστες ή μεταξύ περισσότερων παρόχων υπηρεσιών πρέπει να σχεδιάζεται προσεκτικά, να υλοποιείται και να αξιολογείται τακτικά. Η ασφάλεια των δεδομένων περιλαμβάνει και την πρόληψη της μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης στα στοιχεία. Δεδομένων των σύνθετων κινδύνων όσον αφορά την ασφάλεια για τις συγκεκριμένες ενέργειες, οι εν λόγω βάσεις δεδομένων ίσως χρειαστεί να αποθηκευτούν σε χωριστούς διακομιστές υψηλής ασφάλειας εντός και μεταξύ διαφορετικών παρόχων υπηρεσιών, έτσι ώστε να διατηρούνται τα προνόμια και η εμπιστευτικότητα. Ωστόσο, για την προστασία των ηλικιωμένων γυναικών οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες οφείλουν να αυξήσουν τη ροή δεδομένων τους σχετικά με την εκάστοτε υπόθεση, ούτως ώστε να προσφέρουν πιο συντονισμένες συστάσεις και να διασφαλίζουν την επακόλουθη παρακολούθηση των επιζησασών και των δραστών. Συνιστάται η καθιέρωση συστημάτων ανταλλαγής δεδομένων σε συμμόρφωση με τον ΓΚΠΔ για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (πρόγραμμα MARVOW).

Εξωτερική αναθεώρηση

Μετά τον σχεδιασμό μιας μεθόδου ανάλυσης κινδύνου, η ομάδα του έργου ζήτησε αναθεώρηση από εξωτερική εμπειρογνώμονα η οποία αξιολόγησε πολύ θετικά την εργασία, τονίζοντας ιδιαίτερα τη συμπερίληψη τριών στηλών που παρέχουν διαφορετικές οπτικές γωνίες ή επιβεβαιώσεις των αντίστοιχων παραγόντων κινδύνου. Αυτό, τόνισε, ενισχύει σημαντικά την αντικειμενικότητα από εμπειρική άποψη.

Η εμπειρογνώμονας έθεσε διάφορα ζητήματα προς εξέταση. Αμφισβήτησε τη λογική της εστίασης σε γυναίκες ηλικίας 60 ετών και άνω, αναφερόμενη στο πρότυπο του ΠΟΥ ότι το

γήρας αρχίζει στα 65 έτη. Επεσήμανε ότι τα περισσότερα προβλήματα ψυχικής υγείας στην τρίτη ηλικία ξεκινούν συνήθως στα 65 ή 70 έτη, γεγονός που θέτει εν αμφιβόλω τον ηλικιακό περιορισμό στα 60 έτη. Εντούτοις, επιλέξαμε να διατηρήσουμε το όριο ηλικίας στα 60 έτη, με

γνώμονα την εμπειρία του προγράμματος MARVOW ότι σε ορισμένες συνεργαζόμενες χώρες τα 60 έτη είναι η ηλικία συνταξιοδότησης και σηματοδοτούν σημαντικές αλλαγές και προκλήσεις στη ζωή.

Τέθηκε επίσης το ερώτημα γιατί προτείνεται ότι 3 παράγοντες κινδύνου θα έχουν ως αποτέλεσμα την ανάληψη δράσης. Μετά από έντονο αναστοχασμό η κοινοπραξία του προγράμματος MARVOW2.0 θεωρεί ότι 3 παράγοντες κινδύνου θα συνεπάγονται την ανάληψη δράσης. Ο αριθμός των 3 (αντί για 4 ή 5) παραγόντων επιλέχθηκε ούτως ώστε να αυξηθούν τα ποσοστά καταστάσεων που εντοπίζονται και χρήζουν παραπομπής σε διαδικασίες διαχείρισης. Στο μεταξύ 1-3 παράγοντες κινδύνου σημαίνουν ότι η κατάσταση χρειάζεται στενή παρακολούθηση. Οι δοκιμές κατά τη διάρκεια της κατάρτισης για το πρόγραμμα και οι περιπτωσιολογικές μελέτες θα βοηθήσουν στη χάραξη μιας κοινής πορείας.

Περαιτέρω, η εμπειρογνώμονας υποστήριξε ότι η συμπερίληψη ψυχικών ή ψυχιατρικών νοσημάτων ως πρόσθετων παραγόντων κινδύνου για πιθανές βίαιες επιθέσεις από το προσωπικό φροντίδας έρχεται σε αντίθεση με την εν μέρει περιορισμένη εφαρμογή της μεθόδου. Αν και συνιστάται να συμβουλευόμαστε έναν γηριατρικό γιατρό σε τέτοιες περιπτώσεις, πρότεινε ότι η ανυπαρξία ψυχικών διαταραχών δεν θα πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση για τον εν λόγω κατάλογο ελέγχου. Επανέλαβε τον προβληματισμό της ότι η ηλικία των 60 ετών είναι πολύ μικρή για τα συγκεκριμένα κριτήρια.

Ένα ακόμα ζήτημα που πρέπει να συζητηθεί κατά το στάδιο της δοκιμής του εργαλείου είναι ο χειρισμός πρότυπων ερωτήσεων που θα υποβοηθούν και θα καθοδηγούν τη χρήση του εργαλείου. Αρχικά συμπεριλάβαμε κάποιες πρότυπες ερωτήσεις. Ωστόσο, η τοποθέτηση ορισμένων παραδειγμάτων ακριβώς κάτω από τον πίνακα φαίνεται ελλιπής και ενδεχομένως προκαλεί σύγχυση. Η εμπειρογνώμονας, με την υποστήριξη μερικών μελών της ομάδας έργου, πρότεινε ότι θα ήταν πρόσφορο να συμπεριληφθούν πρότυπες ερωτήσεις ή ακόμα και συγκεκριμένες οδηγίες συνέντευξης σε ένα παράρτημα. Η προσθήκη αυτή θα λειτουργούσε ως σύσταση βέλτιστης πρακτικής για τη χρήση του καταλόγου ελέγχου. Επί του παρόντος έχουμε διαγράψει εντελώς τις πρότυπες ερωτήσεις.

MARVOW 2.0 Εργαλείο Κατάρτισης Εκτιμήσεων Κινδύνου για τον εντοπισμό ηλικιωμένων γυναικών θυμάτων βίας

Η Ομάδα Εργασίας για την Εκτίμηση Κινδύνου του προγράμματος MARVOW 2.0 συνιστά τη χρήση των παραγόντων/ερωτήσεων κινδύνου σε συνδυασμό με εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε εθνικό επίπεδο, δεδομένης της πολυπλοκότητας του φαινομένου και της έλλειψης ενός ενιαίου εργαλείου εκτίμησης κινδύνου που να ενσωματώνει όλες τις ανάγκες των διαφόρων επαγγελματιών της πρώτης γραμμής. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ορισμένοι επαγγελματίες της πρώτης γραμμής δεν έχουν τον χρόνο ή τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη διενέργεια μιας διεξοδικής εκτίμησης κινδύνου, ωστόσο αναγνωρίζουν ότι μπορεί να υπάρχουν ορισμένα πιθανά σημάδια βίας. Η διαπίστωση αυτή έχει επίσης τεκμηριωθεί από άλλες ερευνήτριες και ερευνητές του κλάδου που καταλήγουν ότι δεν υπάρχει αλάθητο πρότυπο παρά τις πολυάριθμες απόπειρες σχεδιασμού ανάλογων εργαλείων (Van Rooyen κ.ά., 2020). Πράγματι μια πρόσφατη ανασκόπηση δεκαεπτά υφιστάμενων εργαλείων εκτίμησης διαπίστωσε ψυχομετρικούς περιορισμούς σε όλα τα εργαλεία (Santos-Rodrigues, 2022).

Το περιεχόμενο του εργαλείου ακολουθεί μια διαδικασία 2 βημάτων (το εργαλείο θα διαμορφωθεί γραφιστικά μόλις οριστικοποιηθεί το περιεχόμενο):

Όνομα του/της επαγγελματία πρώτης γραμμής που συμπληρώνει το έντυπο: _____

Ημερομηνία εκτίμησης κινδύνου: _____

Βήμα 1.

Συμπληρώστε την αξιολόγηση των παραγόντων κινδύνου για λογαριασμό της ηλικιωμένης γυναίκας (που ορίζεται ως 60 ετών και άνω) με την οποία έρχεστε σε επαφή σχετικά με τις **τελευταίες τέσσερις εβδομάδες**, προκειμένου να εκτιμήσετε τον τρέχοντα κίνδυνο και να αποτρέψετε την εμφάνιση οποιουδήποτε κινδύνου στο μέλλον. Είναι πολύ σημαντικό να αναγνωρίζετε τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών όσο το δυνατόν νωρίτερα και να ανταποκρίνεστε αποτελεσματικά. Αυτό το εργαλείο περιέχει πληροφορίες σχετικά με πιθανούς παράγοντες κινδύνου, ούτως ώστε να αντιληφθείτε την ύπαρξη κακοποίησης ή παραμέλησης.

Μπορεί να αφορούν κάθε ηλικιωμένη ενήλικη γυναίκα που διατρέχει κίνδυνο, είτε ζει στο δικό της σπίτι, σε ίδρυμα ή γηροκομείο είτε λαμβάνει υπηρεσίες από άλλους φορείς της κοινότητας.

Κάθε είδος βίας είναι σοβαρό και εσείς ως επαγγελματίας στην πρώτη γραμμή μπορείτε να κάνετε τη διαφορά στον εντοπισμό και την αναφορά οποιασδήποτε υποψίας για τη διάπραξη βίας. Μην το διερευνήσετε μόνη ή μόνος σας, ενεργήστε στο πλαίσιο μιας ομάδας επαγγελματιών.

Λάβετε υπόψη σας ότι το πρόγραμμα MARVOW 2.0 δεν προορίζεται για γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας που δεν μπορούν να απαντήσουν σε ερωτήσεις ή στερούνται των βασικών κοινωνικών ικανοτήτων. Οι μεγαλύτερες σε ηλικία γυναίκες μπορεί να πάσχουν από ψυχικές παθήσεις, να έχουν εξασθενημένες γνωστικές λειτουργίες, άνοια ή ασθένεια που δεν έχει ακόμη διαγνωστεί. Μοιραστείτε τις ανησυχίες σας με γιατρό που ειδικεύεται στη γηριατρική ή/και στη φροντίδα της άνοιας.

Πίνακας εκτίμησης κινδύνου

- Η στήλη 4 (αύξηση και συχνότητα) είναι προαιρετική.
- Ένα πεδίο που έχει σημειωθεί στη σειρά Παράγοντας κινδύνου μετράει ως 1, ακόμα και αν έχει επισημανθεί και στις 3 στήλες (σχόλια από επαγγελματία πρώτης γραμμής, την ίδια την ηλικιωμένη γυναίκα, μάρτυρα).

Για παράδειγμα, «θέματα ψυχολογικής υγείας» σημειωμένα και στις 3 = 1 παράγοντας κινδύνου.

«Θέματα ψυχολογικής υγείας», «οικονομική εξάρτηση» σημειωμένα από έναν ή παραπάνω = 2 παράγοντες κινδύνου.

Παράγοντας κινδύνου:	Περιοχές προς διερεύνηση	Σχολιάστε ποιους παράγοντες κινδύνου έχετε παρατηρήσει ως επαγγελματίες πρώτης γραμμής	Σχολιάστε ποιοι παράγοντες κινδύνου αναφέρθηκαν από την ηλικιωμένη γυναίκα	Σχολιάστε ποιοι παράγοντες κινδύνου καταγγέλθηκαν από άλλο πρόσωπο και ποιο	Σχολιάστε εάν υπάρχει αύξηση της συχνότητας ή/και της βαρύτητας των παραγόντων κινδύνου που παρατηρήθηκαν ή καταγγέλλθηκαν
Ψυχολογικά προβλήματα ή προβλήματα ψυχικής υγείας	Συμπτώματα κατάθλιψης, επιθετικότητας, άγχους, φόβου Ψυχιατρική θεραπεία, φαρμακευτική αγωγή				
Λειτουργική εξάρτηση/αναπηρία	Εξάρτηση στις καθημερινές δραστηριότητες (ντύσιμο, μπάνιο, κινητικότητα, φαγητό κ.λπ.) Σωματική αναπηρία, ανάγκες για ειδικό ιατρικό εξοπλισμό				

	(αναπηρικό καροτσάκι, περιπατητήρα ς κ.λπ.) ή ιατρικά προϊόντα				
Οικονομική εξάρτηση	Το θύμα δεν έχει πρόσβαση στα οικονομικά της ή δεν είναι σε θέση να τα διαχειριστεί, π.χ. σύνταξη, άλλη πηγή εισοδήματος, δικαιώματα ιδιοκτησίας. Τα οικονομικά ελέγχονται από άλλα πρόσωπα, π.χ. νόμιμο συμπαραστάτ η, παρόλο που το θύμα δεν έχει διαγνωσμένα νευρολογικά νοσήματα				
Ψυχολογική βία	-Το θύμα δεν δέχεται τον απαραίτητο σεβασμό -Το θύμα υποφέρει από εξουσιαστικές δυναμικές: ποιο πρόσωπο λαμβάνει αποφάσεις, ποιο πρόσωπο βρίσκεται μόνιμα σε προνομιακή θέση -Το θύμα βιώνει εξαναγκαστικό έλεγχο, ένταση, φόβο -Το θύμα έχει κακή ή συγκρουσιακή σχέση				
Έλλειψη κοινωνικής/τυπικής	- Απουσία κοινωνικού δικτύου, οικογένειας,				

υποστήριξης για το θύμα	- φίλων - Καμία ή περιορισμένη συμμετοχή σε κοινωνικές υπηρεσίες - Έλεγχος της επικοινωνίας με άλλα πρόσωπα				
Ακατάλληλες/άβολες οικιακές συνθήκες διαβίωσης	-Κοινή στέγαση με τον δράστη, άλλα μέλη της οικογένειας (απουσία ιδιωτικότητας, ασφάλειας) -Ακατάλληλες συνθήκες (υγιεινή, προσβασιμότητα, ειδικές ανάγκες)				
Το θύμα δεν αναγνωρίζει/αντιλαμβάνεται τη βίαιη συμπεριφορά ή εάν την αναγνωρίζει, τότε την υποβαθμίζει ή τη δικαιολογεί ως φυσιολογική					
Έλλειψη κοινωνικής/τυπικής υποστήριξης για τον δράστη	- Απουσία κοινωνικού δικτύου (οικογένειας, φίλων) - Καμία ή περιορισμένη συμμετοχή σε κοινωνικές υπηρεσίες (κατ' οίκον επισκέψεις από κοινωνικούς λειτουργούς, τακτικές εξετάσεις, φροντίδα ηλικιωμένων) -Ο δράστης εξαρτάται				

	οικονομικά από το θύμα				
Ιστορικό του θύματος στο παρελθόν, όπου υπήρξε μάρτυρας ενδοοικογενειακής βίας	Μάρτυρας περιστατικών ενδοοικογενει ακής βίας στο παρελθόν, π.χ. ως παιδί				
Προηγούμενα βιώματα του θύματος από ενδοοικογενειακή βία					
Προηγούμενο ιστορικό του δράστη ως μάρτυρα βίας					
Ιστορικό διάπραξης ενδοοικογενειακής βίας από τον δράστη στο παρελθόν					

Βήμα 2.

Εάν παρατηρούνται ή αναφέρονται παράγοντες κινδύνου, προχωρήστε στο **εργαλείο διαχείρισης υποθέσεων MARVOW2.0**.

Το ερώτημα του πόσοι παράγοντες κινδύνου θα ήταν απαραίτητοι για τη λήψη μέτρων είναι υποκειμενικό. Μετά από έντονο αναστοχασμό η κοινοπραξία του προγράμματος MARVOW2.0 θεωρεί ότι 3 παράγοντες κινδύνου θα οδηγήσουν στην ανάληψη δράσης. Ο αριθμός των 3 (αντί για 4 ή 5) παραγόντων επιλέχθηκε ούτως ώστε να αυξηθούν τα ποσοστά καταστάσεων που εντοπίζονται και χρήζουν παραπομπής σε διαδικασίες διαχείρισης. Στο μεταξύ 1-3 παράγοντες κινδύνου σημαίνουν ότι η κατάσταση χρειάζεται στενή παρακολούθηση. Με τις δοκιμές θα μπορέσει να δημιουργηθεί μια κοινή πορεία. Στο μεταξύ πρέπει να αναληφθεί δράση μόλις ο/η επαγγελματίας αισθανθεί ότι υπάρχουν αρκετές υποψίες για παραπομπή στη **Διαχείριση Υποθέσεων**.

Εάν πιστεύετε ότι το θύμα κινδυνεύει, επικοινωνήστε με τις αρμόδιες κοινωνικές ή/και αστυνομικές υπηρεσίες.

MARVOW2.0 Εργαλείο διαχείρισης υποθέσεων για συντονισμένο διαθεσμικό συντονισμό

1. Εισαγωγή

Το **Εργαλείο Διαχείρισης Υποθέσεων** υλοποιείται στο πλαίσιο του *Παραδοτέου 2.2. Αναβάθμιση της μεθοδολογίας εκτίμησης κινδύνου και του εργαλείου κατάρτισης εκτιμήσεων κινδύνου του WP2*. Το **Εργαλείο Διαχείρισης Υποθέσεων** περιγράφει τις διαδικασίες και τα βήματα που πρέπει να ακολουθούνται από επαγγελματίες σύμφωνα με ορισμένες βασικές αρχές. Το εργαλείο αυτό είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το **Εργαλείο Εκτίμησης Κινδύνου** με σκοπό την εξασφάλιση των πλέον αποτελεσματικών παρεμβάσεων. Αμφότερα τα προαναφερθέντα εργαλεία θα αποτελέσουν μέρος του **Εγχειριδίου Λειτουργίας Συντονισμένης Διαθεσμικής Συνεργασίας** (Manual of Operation for Coordinated Multi-agency Collaboration/MOCM).

Ο γενικός στόχος του **Εργαλείου Διαχείρισης Υποθέσεων** είναι να διασφαλιστεί ότι όλες και όλοι οι εμπλεκόμενοι επαγγελματίες θα είναι σε θέση να αξιολογήσουν την ασφάλεια της επιζήσασας, να παράσχουν υποστήριξη στην ηλικιωμένη γυναίκα και να παραπέμψουν το περιστατικό στην κατάλληλη υπηρεσία, στις αρμόδιες και τους αρμόδιους επαγγελματίες και στους ενδεδειγμένους φορείς στο πλαίσιο μιας αποτελεσματικής διαθεσμικής συνεργασίας. Οι κύριες πηγές του **Εργαλείου Διαχείρισης Υποθέσεων** είναι οι Διαθεσμικές Διασκέψεις Εκτίμησης Κινδύνου (Multi-agency Risk Assessment Conferences/MARAC) και η Συντονισμένη Κοινοτική Ανταπόκριση (Coordinated Community Response/CCR) για την αποτελεσματική και συντονισμένη αντιμετώπιση των υποθέσεων βίας κατά ηλικιωμένων γυναικών. Το εργαλείο που ακολουθεί διαμορφώνεται με βάση τα εν λόγω πρότυπα και αποσκοπεί στη μεγιστοποίηση της ασφάλειας του θύματος και στην αμεσότερη και δομημένη ανταπόκριση από τις/τους επαγγελματίες που θα χειριστούν την υπόθεση.

2. Συναντήσεις διαχείρισης υποθέσεων

2.1. Βασικές αρχές⁶

Βασικές αρχές για τη διαθεσμική συνεργασία	Αποδοχή και αναγνώριση της κάθε διαφορετικής οργανωτικής κουλτούρας.
	Σεβασμός των διαφορών με ταυτόχρονη επιδίωξη την εγκαθίδρυση κοινών τεχνικών προτύπων, όπως, για παράδειγμα, κατά την εκτίμηση της επικινδυνότητας.
	Εντοπισμός των πρακτικών που πλήττουν τα θύματα ή/και καταλήγουν σε δευτερογενή θυματοποίηση.
	Προσπάθεια εντοπισμού προβλημάτων που αναδύονται συχνά στις συναφείς υποθέσεις και απαιτούν συστηματική αλλαγή.
	Σχεδιασμός μιας προσέγγισης με επίκεντρο την ασφάλεια του θύματος.
	Χρήση πρωτοκόλλων που ενισχύουν την ασφάλεια του θύματος.
	Ενίσχυση της δικτύωσης μεταξύ των παρόχων υπηρεσιών.
	Διεκδίκηση υποστηρικτικών υποδομών υψηλής ποιότητας για τα θύματα.
	Επιβολή κυρώσεων και δημιουργία ευκαιριών επανένταξης για τους θύτες.

Σχήμα 1 Βασικές αρχές

2.2. Συμμετέχοντες⁷

Φορείς/υπηρεσίες και επαγγελματίες που συμμετέχουν στις Διαθεσμικές Συναντήσεις Συνεργασίας	Αστυνομία
	Εισαγγελίες, ποινικά δικαστήρια, οικογενειακά δικαστήρια / περιφερειακά δικαστήρια
	Θεραπευτήρια
	Κοινωνικές υπηρεσίες
	Δομές προστασίας θυμάτων
	Προγράμματα για δράστες
	Υποστηρικτικές δομές για εθισμένα πρόσωπα
	Ψυχιατρικά ιδρύματα

Σχήμα 2 Συμμετέχοντες - Φορείς/Υπηρεσίες και Επαγγελματίες

⁶ Σύμφωνα με τις κύριες αρχές των MARAC και της CCR.

⁷ Με βάση τα αποτελέσματα των στρογγυλών τραπέζων και των ομάδων εστίασης του Πακέτου Εργασίας 2 που συμμετείχαν σε κάθε συνεργαζόμενη χώρα.

Ο κατάλογος συμμετεχόντων δεν είναι οριστικός, καθώς κάθε συνεργαζόμενη χώρα θα τον προσαρμόσει σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορές και τις ανάγκες των χωριστών εθνικών, περιφερειακών και τοπικών οικοσυστημάτων.

2.3. Συντονισμός

Το θέμα του συντονισμού είναι διττό, λαμβάνοντας υπόψη ότι χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

α. Συντονισμός των **Συναντήσεων Διαχείρισης Υποθέσεων**. Για τον συντονισμό των συναντήσεων οι κύριες αρμοδιότητες του συντονιστή είναι ο ορισμός των συναντήσεων (καθορισμός των συναντήσεων), η σύνταξη της ημερήσιας διάταξης, η τήρηση καταλόγων συμμετεχόντων, η αποστολή προσκλήσεων και η λήψη της *Δήλωσης Εμπιστευτικότητας των Συναντήσεων Παρέμβασης για τη Συμβουλευτική Υποστήριξη Υποθέσεων (βλ. 3.2.)*, η προετοιμασία όλων των χρήσιμων εργαλείων, όπως η περιγραφή της υπόθεσης, οι εμπλεκόμενοι φορείς, οι ιδιαιτερότητες της υπόθεσης, το σχέδιο δράσεων και η σύνταξη της σύνοψης της συνάντησης με βάση τα όσα συζητήθηκαν κατά τη διάρκειά της. Ο συντονιστής είναι υπεύθυνος για την εκ των προτέρων συλλογή της *Περιγραφής Υπόθεσης (3.3.1.)* με την οποία διατίθενται οι απαραίτητες πληροφορίες σε όλους τους συμμετέχοντες μέσω της ημερήσιας διάταξης.

Οι Συναντήσεις Διαχείρισης Υποθέσεων θα συντονίζονται από τη συνεργαζόμενη οργάνωση της MARVOW II σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Εάν δεν υπάρχει οργάνωση MARVOW II σε τοπικό επίπεδο, τότε ο συντονισμός μπορεί να κανονιστεί με βάση τις ακόλουθες επιλογές:

1. Η οργάνωση που φέρνει την υπόθεση στη Συνάντηση Διαχείρισης Υποθέσεων.
2. Εκ περιτροπής, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι όλες οι οργανώσεις θα συντονίσουν τη συνάντηση τουλάχιστον μία φορά.
3. Ad hoc, δηλαδή στην πρώτη προγραμματισμένη συνάντηση οι συμμετέχοντες θα αποφασίσουν ποιος θα συντονίζει τις συναντήσεις. Ενδέχεται, ωστόσο, να ανακύψουν ορισμένα ζητήματα, όπως το ενδεχόμενο να ζητήσουν τον

συντονισμό διαφορετικές οργανώσεις ταυτόχρονα ή όλες τους ή να μην επιθυμεί καμία να αναλάβει την ευθύνη.

- β. Συντονισμός της διαδικασίας. Ο συντονισμός της διαδικασίας στο σύνολό της αφορά την παρέμβαση με την επιζήσασα και τον δράστη, τη διαθεσμική συνεργασία και τις απαιτούμενες παραπομπές. Ως εκ τούτου, ο συντονισμός αυτός πρέπει να καθοριστεί σε εθνικό επίπεδο, προκειμένου να προσαρμοστεί στις εθνικές ανάγκες και το νομικό πλαίσιο.

2.4. Διάρθρωση των Συναντήσεων Διαχείρισης Υποθέσεων⁸

Οι συναντήσεις πρέπει να πραγματοποιούνται τουλάχιστον μία φορά το μήνα και να διαρκούν περίπου 2 ώρες. Κατά τη διάρκεια των **Συναντήσεων Διαχείρισης Υποθέσεων** θα συζητούνται διάφορες υποθέσεις, με προτεραιότητα στις υποθέσεις υψηλού κινδύνου βάσει της εκτίμησης κινδύνου, χωρίς όμως να αποκλείονται και άλλες υποθέσεις.

Υποχρεωτικές αρχικές διμερείς συναντήσεις με τις υπηρεσίες και τις/τους επαγγελματίες που πρόκειται να συμμετάσχουν στις Συναντήσεις Διαχείρισης Υποθέσεων πρέπει να λάβουν χώρα πριν από την έναρξη των Συναντήσεων Διαχείρισης Υποθέσεων. Οι συναντήσεις αυτές είναι υποχρεωτικές, διότι θα καθοριστούν με σαφήνεια οι βασικές αρχές, οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες ούτως ώστε να διασφαλιστεί μια ενιαία κατεύθυνση. Στο τέλος της συνάντησης, οι υπηρεσίες/επαγγελματίες οφείλουν να υπογράψουν τη «Δήλωση Εμπιστευτικότητας των Συναντήσεων Παρέμβασης για τη Συμβουλευτική Υποστήριξη Υποθέσεων» (βλ. 3.2.), προκειμένου να διασφαλιστεί η δυνατότητά τους να συμμετάσχουν στη Συνάντηση Διαχείρισης Υποθέσεων.

⁸ Σύμφωνα με τα βήματα της CCR.

Η Συνάντηση Διαχείρισης Υποθέσεων θα λάβει χώρα με βάση τα ακόλουθα βήματα:

Σχήμα 3 Δομή των συναντήσεων - Κύρια βήματα

3. Χρήσιμα εργαλεία για τις συναντήσεις

3.1. Προτεινόμενη ημερήσια διάταξη

Όνομα/αριθμός υπόθεσης:	Ημερομηνία:
1. Τα πρόσωπα που συμμετέχουν για πρώτη φορά συμπληρώνουν το έντυπο συναίνεσης και το εισαγωγικό ερωτηματολόγιο. 2. Γνωριμία όλων των συμμετεχόντων. 3. Ο συντονιστής διαβάζει μεγαλόφωνα τη δήλωση εμπιστευτικότητας. 4. Η δήλωση εμπιστευτικότητας υπογράφεται από όλους τους συμμετέχοντες. 5. Εισαγωγή στην υπόθεση (σύντομη περιγραφή της υπόθεσης/των υποθέσεων που θα συζητηθούν, προκειμένου να υποδειχθεί στους ενδιαφερόμενους ποια υπόθεση χρήζει προσοχής) . 6. Ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την υπόθεση. 7. Εκτίμηση κινδύνου. 8. Συμβουλευτικές διαδικασίες και συμβουλευτική-θεραπεία των δραστών. 9. Σχεδιασμός δραστηριοτήτων. 10. Συλλογική εποπτεία και ανταλλαγή εμπειριών. 11. Οι συμμετέχοντες συμπληρώνουν μετά το πέρας της συνάντησης μία διαδικτυακή έρευνα. 12. Οποιοδήποτε άλλο θέμα.	

3.2. Δήλωση Εμπιστευτικότητας των Συναντήσεων Παρέμβασης για τη Συμβουλευτική Υποστήριξη Υποθέσεων

Όνομα/στοιχεία υπόθεσης: [όνομα, αρχικά χώρας, α/α - π.χ. Μαρία, EL1]

Χώρα:

Περιοχή:

Ημερομηνία:

Διοργανωτής:

Συντονιστής:

Οι εταίροι του MARVOW II απαιτούν από τους συμμετέχοντες στη συνάντηση να συμφωνήσουν ότι θα διατηρήσουν εμπιστευτικά και ασφαλή όλα τα έγγραφα, το υλικό και τις διαδικασίες που αφορούν τις υποθέσεις τις οποίες επεξεργάζονται κατά τη διάρκεια των

συναντήσεων για τη Συμβουλευτική Παρέμβαση Υποθέσεων. Διαβάστε και επιβεβαιώστε ότι κατανοείτε και συμμορφώνεστε με τις παρακάτω δηλώσεις. Για να συμμετάσχουν, οι συμμετέχοντες πρέπει να επιβεβαιώσουν και να αποδεχτούν τους όρους που αναφέρονται παρακάτω:

- Κατανοώ ότι οι πληροφορίες που συζητούνται από τις/τους εκπροσώπους του φορέα στο πλαίσιο της προκείμενης συνάντησης είναι αυστηρά εμπιστευτικές και δεν πρέπει να γνωστοποιούνται σε τρίτα μέρη. Αυτό ισχύει κατά τη διάρκεια και μετά τη διαχείριση της υπόθεσης.
- Κατανοώ ότι όλα τα σχετικά έγγραφα τηρούνται με εμπιστευτικότητα και υπό συγκεκριμένους όρους από τις εταίρους του προγράμματος MARVOW II.
- Η συνάντηση θα πρέπει να επικεντρώνεται στη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών και θα πρέπει να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ των γεγονότων και της επαγγελματικής γνώμης που εξωτερικεύεται από τους συμμετέχοντες.
- Κάθε πρόσωπο που αποτελεί το αντικείμενο συζήτησης στις συναντήσεις θα πρέπει να αντιμετωπίζεται δίκαια, με σεβασμό και χωρίς διακρίσεις.
- Όλες οι εργασίες των συναντήσεων αναλαμβάνονται με γνώμονα τη διαφύλαξη ίσων ευκαιριών για κάθε πρόσωπο και την απαγόρευση οποιωνδήποτε διακρίσεων λόγω ηλικίας, αναπηρίας, φύλου, φυλής, θρησκείας ή πεποιθήσεων και σεξουαλικού προσανατολισμού.

Οι στόχοι της συνάντησης είναι οι ακόλουθοι:

- Ανταλλαγή πληροφοριών για την αυξημένη ασφάλεια, την υγεία και την ευημερία των θυμάτων.
- Ανταλλαγή πληροφοριών για την καλύτερη διαχείριση των δραστών.
- Ενίσχυση των δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων φορέων.
- Αυξημένη υποστήριξη του προσωπικού που αναλαμβάνει υποθέσεις βίας κατά ηλικιωμένων γυναικών.
- Εντοπισμός και μείωση του κινδύνου για την πρόκληση οποιασδήποτε βλάβης ή δυσχέρειας.

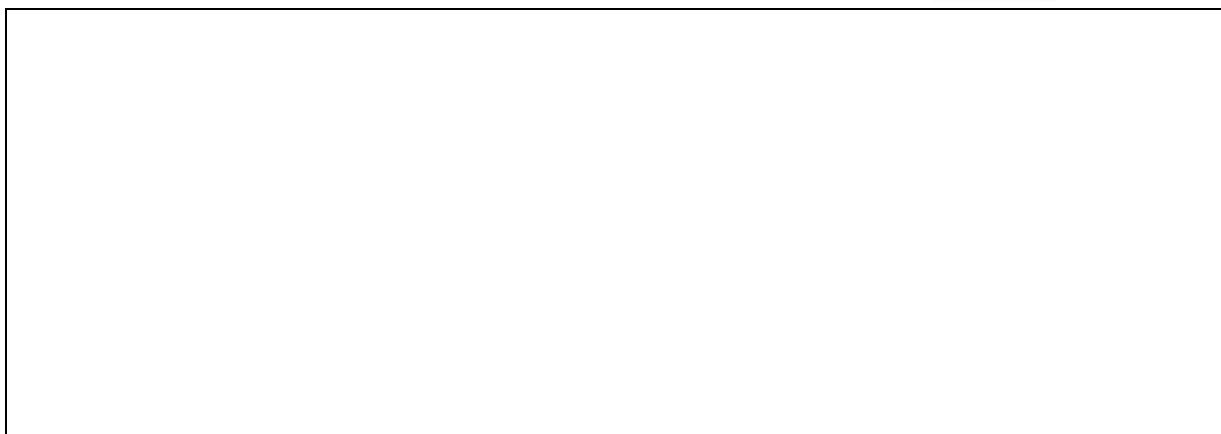
Διάβασα την παραπάνω δήλωση και ΣΥΜΦΩΝΩ με τους όρους της.

Όνομα/επώνυμο	Φορέας	Ηλ. ταχυδρομείο	Υπογραφή
---------------	--------	-----------------	----------

[illegible]

3.3.1 Περιγραφή υπόθεσης

Όνομα/στοιχεία υπόθεσης: [όνομα, αρχικά χώρας, α/α - π.χ. Μαρία, EL1]	
Χώρα:	
Περιοχή:	
Υποβάλλεται από:	Φορέας
Κατάσταση:	
Περιγραφή υπόθεσης	

3.3.2 Φορείς που εμπλέκονται στην υπόθεση

Φορέας	Παρών/Απόν	Σχόλιο

3.3.3 Ειδικές περιστάσεις της υπόθεσης

Ηλικία του θύματος	
Υγεία/βαθμός εξάρτησης του θύματος	
Δράστης	
Υγεία/βαθμός εξάρτησης του δράστη	
Έναρξη της βίας	
Είδος βίας	
Κατάσταση διαβίωσης	
Χρήση ουσιών	
Προηγούμενη καταδίκη του δράστη	
Υποστήριξη	
Έχουν ήδη ληφθεί μέτρα πριν από τη συνάντηση MARVOW II	
Εμπόδια ή κενά που εντοπίστηκαν	
Προτεραιότητες κατά τη λήψη μέτρων	

3.4 Σχεδιασμός δραστηριοτήτων

Κατά τη διάρκεια των Συναντήσεων Συμβουλευτικής Παρέμβασης σε Υποθέσεις, οι συμμετέχοντες από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς θα πρέπει να καταλήξουν σε ένα σύνολο δράσεων/αποφάσεων σχετικά με τη διαχείριση της συγκεκριμένης υπόθεσης βίας κατά της ηλικιωμένης γυναίκας.

Κίνδυνος/κενό που εντοπίστηκε	Απόφαση/Δράση	Υπεύθυνος φορέας	Χρονοδιάγραμμα

3.5 Αποτελέσματα της συνάντησης

Σύνοψη των αποτελεσμάτων και των πορισμάτων

[Συνοψίστε τις ενέργειες που αναλήφθηκαν και τα αποτελέσματα που αποκομίστηκαν για την υπόθεση με βάση τη Συνάντηση Συμβουλευτικής Παρέμβασης για την υπόθεση. Μετά από κάθε συνάντηση, ο συντονιστής θα είναι υπεύθυνος για την κατάρτιση των Αποτελεσμάτων της Συνάντησης. Το έγγραφο αυτό θα συνοψίζει τα όσα διαμείφθηκαν κατά τη διάρκεια της συνάντησης, τα κύρια πορίσματα, τους παράγοντες κινδύνου που αναλύθηκαν, τυχόν αλλαγές σε σχέση με την τελευταία εκτίμηση κινδύνου, τους συμμετέχοντες και το κατά πόσον προσκλήθηκαν νέα μέλη, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τον λόγο για τον οποίο προσκλήθηκαν, ποια ήταν η συμμετοχή τους κ.λπ., τα επόμενα διαβήματα και τις αρμοδιότητες για κάθε συμμετέχοντα, όπως συμφωνήθηκαν στη συνάντηση. Το έγγραφο αυτό θα είναι κοινό για κάθε εταίρο και θα διανεμηθεί σε

όλα τα πρόσωπα που συμμετείχαν στη συνάντηση, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η χάραξη μιας κοινής πορείας].

Παραπομπές

ΣτΕ [Συμβούλιο της Ευρώπης] (2011). Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://rm.coe.int/168008482e>

EIGE. Περιγραφή γυναικοκτονίας. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1192>

Πρόγραμμα MARVOW 2.0. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://marvow.eu>

Perttu S., WHOSEFVA Training Manual. 2018. Διατίθεται στη διεύθυνση: <http://whosefva-gbv.eu>

Pillemer K, κ.ά., Elder Abuse: Global Situation, Risk Factors, and Prevention Strategies. Gerontologist. 2016;56 Suppl 2:S194-205.

Rogers MM, κ.ά., Elder Mistreatment and Dementia: A Comparison of People with and without Dementia across the Prevalence of Abuse. J Appl Gerontol. 2023;42(5):909-918.

Κοινοπραξία SAVE, Screening for abuse victims among elderly project. What we know about screening older adults for mistreatment: results from the SAVE Project literature review. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.projectsav.eu/results/>

Stark, E., Rethinking coercive control. Violence Against Women. 2009, τόμ. 15, αριθ. 2, 1509-25.

Κοινοπραξία TISOVA, Training to Identify and Support Older Victims of Abuse. How to Identify and Support Older Victims of Abuse: A training handbook for professionals, volunteers and older people. Πρόγραμμα Erasmus+: Αριθ. Προγράμματος 2017-1-EE01-KA204-034902

Πρόγραμμα TISOVA. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://wave-network.org/training-to-identify-and-support-older-victims-of-abuse-tisova/>

Van Den Bruele AB, κ.ά., Elder Abuse. Clin Geriatr Med. 2019 Feb;35(1):103-113.

Van Royen K, Royen PV, De Donder L, Gobbens RJ., (2020), Elder Abuse Assessment Tools and Interventions for use in the Home Environment: a Scoping Review, Clinical Interventions in Aging, 1793-1807.

Violence Against Women and Girls. Brief on Violence against Older Women. VAWG Resource Guide. 2016 Διατίθεται στη διεύθυνση:

http://www.vawgresourceguide.org/sites/vawg/files/briefs/vawg_brief_on_older_women_05.06.2016_final.pdf

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. (2022). Abuse of older people. Διατίθεται στη διεύθυνση:
<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/abuse-of-older-people>

Yon Y, Mikton CR, Gassoumis ZD, Wilber KH. Elder abuse prevalence in community settings: a systematic review and meta-analysis. Lancet Glob Health. 2017;5(2):e147-e156.

Παραρτήματα

Παράρτημα 1. Παράγοντες κινδύνου για τη βία κατά των ηλικιωμένων

Οι παράγοντες κινδύνου εμφανίζονται σε τέσσερα διαφορετικά επίπεδα (Perttu, 2018, Pillemer, 2016):

- σε ατομικό επίπεδο για το θύμα: ψυχολογικά ή σωματικά προβλήματα υγείας, λειτουργική εξάρτηση, οικονομική εξάρτηση, εξασθενημένες γνωστικές λειτουργίες, προηγούμενες εμπειρίες κακοποίησης, χαμηλό εισόδημα/κοινωνικοοικονομική κατάσταση
- σε ατομικό επίπεδο για τον δράστη: υπερφόρτωση με ευθύνες για τη φροντίδα του θύματος, ψυχολογικά προβλήματα υγείας, ανεπαρκείς δεξιότητες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν, χρήση ουσιών, εξάρτηση του θύτη
- σε επίπεδο σχέσεων: π.χ. οικογενειακές έριδες, υψηλά επίπεδα οικονομικής ή/και συναισθηματικής εξάρτησης, έλλειψη βοήθειας
- σε επίπεδο περιβάλλοντος/κοινότητας και κοινωνίας: έλλειψη υποστηρικτικών υπηρεσιών και πληροφοριών, ανοχή επιθετικής συμπεριφοράς, ηλικιακός ρατσισμός, υποβαθμισμένη υγειονομική περίθαλψη και κοινωνικές υπηρεσίες

Παράρτημα 2. Εργαλεία εκτίμησης κινδύνου σχετικά με τη βία κατά των ηλικιωμένων

	Ονομασία του εργαλείου εκτίμησης κινδύνου*	Περιγραφή	Περιορισμοί
1.	Δείκτης υποψίας κακοποίησης ηλικιωμένων (Elder Abuse Suspicion Index/EASI).	Ο EASI δημιουργήθηκε έτσι ώστε να αξιολογούνται οι υποψίες ενός γιατρού σχετικά με περιστατικά κακοποίησης ηλικιωμένων και να κρίνεται κατά πόσον θα ήταν εύλογο να προτείνει παραπομπή για	Ο EASI έχει γίνει δεκτός μόνο από οικογενειακούς γιατρούς ηλικιωμένων με άρτιες γνωστικές λειτουργίες που εξετάζονται σε εξωτερικά ιατρεία.

		περαιτέρω αποτίμηση από κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες προστασίας ενηλίκων ή ανάλογες υπηρεσίες. Περιλαμβάνει 6 ερωτήσεις.	
2.	Εκκρεμεί η δημοσίευση του εργαλείου για την Αξιολόγηση της Βλάβης σε Ηλικιωμένα Πρόσωπα (Harm to Older Persons Evaluation/HOPE).	Πρόκειται για ένα εργαλείο συγκεντρωτικής εκτίμησης κινδύνου και διαχείρισης υποθέσεων με μία ενότητα για τα θύματα, μία για τους δράστες και μία για τη διαχείριση υποθέσεων.	Απαιτείται κατάρτιση πριν από τη χρήση του εργαλείου.
3.	Εργαλείο Εκτίμησης κινδύνου για την Κακοποίηση και την Κακομεταχείριση Ηλικιωμένων (Risk on Elder Abuse and Mistreatment Instrument/REAMI)	Το REAMI αποτελείται από 22 σημεία και περιλαμβάνει σημάδια κακοποίησης καθώς και παράγοντες κινδύνου κακοποίησης. Έχει αξιολογηθεί από τους χρήστες ως συνοπτικό και εύστοχο εργαλείο που μπορεί να συμπληρωθεί κατά τη διάρκεια χρονοβόρων εργασιών.	Το εργαλείο σχεδιάστηκε από επαγγελματίες υγείας.

*Εργαλεία που εξαιρούνται: εργαλεία ελέγχου, εργαλεία που αφορούν μόνο έναν δράστη, για παράδειγμα μόνο το προσωπικό φροντίδας, εργαλείο που αφορά μόνο ένα είδος βίας κατά ηλικιωμένων, για παράδειγμα οικονομική κατάχρηση.

Παράρτημα 3. Επισκόπηση των εργαλείων εκτίμησης κινδύνου που δεν σχετίζονται με την ηλικία

Τα ακόλουθα εργαλεία αξιολογήθηκαν στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος μέσω διαδικτυακής αναζήτησης για τον εντοπισμό σχετικών διαστάσεων, τομέων και θεμάτων και παρατίθενται με αλφαβητική σειρά.

	Ονομασία του εργαλείου εκτίμησης κινδύνου	Περιγραφή	Περιορισμοί
1.	Συνοπτικό Έντυπο Επίθεσης Συζύγου (Brief Spousal Assault Form/B-SAFER)	Το B-SAFER είναι μια συμπυκνωμένη έκδοση του SARA. Πρόκειται για ένα δομημένο μέσο εκτίμησης κινδύνου το οποίο έχει σχεδιαστεί για τον εντοπισμό προσώπων που διατρέχουν κίνδυνο βίας από στενό σύντροφο. Το B-SAFER έχει σχεδιαστεί ειδικά για χρήση από αστυνομικούς, καθώς βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της αντιμετώπισης περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας. Η συμπλήρωση του SARA έχει θεωρηθεί χρονοβόρα από τις/τους αστυνομικούς, ως εκ τούτου τα 20 σημεία του SARA μειώθηκαν σε 10 σημεία στο B-SAFER. Τα 10 σημεία του B-SAFER χωρίζονται σε δύο υποενότητες: Παράγοντες κινδύνου για τον δράστη (σημεία 1-5) και ψυχοκοινωνική προσαρμογή (σημεία 6-10). Σε κάθε υποενότητα υπάρχει η δυνατότητα να σημειωθεί ένας πρόσθετος παράγοντας κινδύνου, εάν το πρόσωπο που αξιολογεί πιστεύει ότι είναι σημαντικός για μια συγκεκριμένη υπόθεση. Σκοπός του B-SAFER είναι να «καθοδηγήσει και να δομήσει τη λήψη αποφάσεων του προσώπου που αξιολογεί σχετικά με τον μελλοντικό κίνδυνο βίας από τον δράστη, μέσω της αξιολόγησης των παραγόντων κινδύνου που σχετίζονται εμπειρικά με τη συζυγική βία».	Εργαλείο εκτίμησης κινδύνου που σχεδιάστηκε ειδικά για επαγγελματίες της ποινικής δικαιοσύνης, οπότε δεν είναι εφαρμόσιμο για επαγγελματίες της πρώτης γραμμής.
2.	Εκτίμηση Επικινδυνότητας	Η Εκτίμηση Επικινδυνότητας (Danger Assessment/DA) είναι ένα δομημένο	Τα 20 σημεία μπορεί να είναι πολύ

		εργαλείο κλινικής αξιολόγησης που σχεδιάστηκε αρχικά για να χρησιμοποιείται από νοσηλευτικό προσωπικό επειγόντων περιστατικών έτσι ώστε να αξιολογούν την πιθανότητα ανθρωποκτονίας από στενό σύντροφο. Η DA αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο περιλαμβάνει ένα ημερολόγιο στο οποίο το θύμα δηλώνει τη βαρύτητα και τη συχνότητα των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας που βίωσε τους τελευταίους 12 μήνες. Το δεύτερο μέρος είναι ένας κατάλογος ελέγχου 20 σημείων με παράγοντες κινδύνου σχετικά με την ανθρωποκτονία από στενό σύντροφο. Οι δύο ενότητες συμπληρώνονται σε συνεργασία με το θύμα.	χρονοβόρα για τους επαγγελματίες της πρώτης γραμμής και το εργαλείο απαιτεί συμπλήρωση με το θύμα, ενώ οι ηλικιωμένες γυναίκες μπορεί να μην είναι πρόθυμες ή σε θέση να απαντήσουν.
3.	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ-5 (DANGER ASSESSMENT-5/DA-5)	Το DA-5 είναι μια συνοπτικότερη έκδοση του DA που αποτελείται από 5 ερωτήσεις. Η συγκεκριμένη εκτίμηση κινδύνου βοηθά στον εντοπισμό θυμάτων που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο ανθρωποκτονίας ή σοβαρού τραυματισμού από νυν ή πρώην στενό σύντροφο.	Το εργαλείο χρησιμοποιείται όταν έχει εντοπιστεί περίπτωση βίας από στενό σύντροφο στα Επείγοντα Περιστατικά ή σε άλλες δομές υγειονομικής περίθαλψης.
4.	Κατάλογος ελέγχου εκτίμησης κινδύνου DASH (DASH Risk Assessment Checklist)	Ο κατάλογος ελέγχου εκτίμησης κινδύνου DASH έχει ως βάση την έρευνα π.χ. των δεικτών ανθρωποκτονιών. Το έντυπο μπορεί να συμπληρωθεί από δημόσιους λειτουργούς που έρχονται σε επαφή με θύματα βίας και περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με την οικονομική, την ψυχολογική και τη σωματική βία και καθώς και τις όποιες απειλές.	Απαιτείται κατάρτιση για το συγκεκριμένο εργαλείο εκτίμησης κινδύνου πριν από τη χρήση του.
5.	DASH προσαρμοσμένο σε προγράμματα για δράστες	Το DASH αποτελείται από τρεις καταλόγους ελέγχου. Ο πρώτος κατάλογος ελέγχου είναι η έκδοσή του καταλόγου ελέγχου εκτίμησης κινδύνου DASH για δράστες με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών από γνωστούς ή ύποπτους δράστες. Οι επαγγελματίες μπορούν στη συνέχεια να τον συνδυάσουν με πληροφορίες από ή για τα θύματα ή να	Ειδικά για τους δράστες.

		τον χρησιμοποιήσουν μόνο του, εάν δεν υπάρχουν πληροφορίες από τα θύματα, ούτως ώστε να εκτιμήσουν τα επίπεδα κινδύνου για συγκεκριμένο θύμα ή θύματα από συγκεκριμένο δράστη. Υπάρχει μια χωριστή, συντομότερη έκδοση του καταλόγου ελέγχου που χρησιμοποιείται για να συνδυαστούν σε ενιαίο έντυπο οι πληροφορίες τόσο από το θύμα όσο και από τον δράστη. Οι επαγγελματίες που εργάζονται με θύματα πρέπει να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν ακριβώς τον ίδιο κατάλογο ελέγχου DASH και μπορούν στη συνέχεια να συνδυάσουν τις πληροφορίες από και για τον δράστη και το θύμα σε μια αναφορά στο τρίτο πρόσωπο. Οι 24 ερωτήσεις αντιστοιχούν στις ερωτήσεις για το θύμα στο DASH για τα θύματα και έχουν εκ νέου διατυπωθεί για τις ερωτήσεις στον δράστη. Ο δεύτερος κατάλογος ελέγχου χρησιμοποιείται για την καταγραφή πρόσθετων πληροφοριών από/για τον δράστη, ιδίως για να διαπιστωθεί εάν είναι επικίνδυνος και για άλλες γυναίκες. Ο τρίτος κατάλογος ελέγχου έχει προσαρμοστεί σε τρίτο πρόσωπο σύμφωνα με τον κύριο κατάλογο ελέγχου εκτίμησης κινδύνου και χρησιμεύει στους επαγγελματίες για την έντυπη καταγραφή της ηλεκτρονικής έκδοσης με σκοπό τον συνδυασμό πληροφοριών από και για τον δράστη και το θύμα, ούτως ώστε να αποκτήσει μια ολοκληρωμένη και αναλυτική εικόνα του υφιστάμενου κινδύνου.	
6.	ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ της ενδοοικογενειακής βίας (Domestic Violence SAFETY ASSESSMENT TOOL/DVSAT) από την κυβέρνηση της Νέας Νότιας Ουαλίας για τη βία μεταξύ στενών συντρόφων	Με το DVSAT προσδιορίζεται το επίπεδο απειλής για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Έχει δύο συνιστώσες: Μέρος Α: Κατάλογος ελέγχου εντοπισμού κινδύνου και Μέρος Β: Επαγγελματική κρίση.	Το εργαλείο αυτό είναι ειδικευμένο και αφορά μόνο την ενδοοικογενειακή βία.
7.	Κατάλογος ελέγχου για την ενδοοικογενειακή βία (Domestic violence	Ο κατάλογος ελέγχου για την ενδοοικογενειακή βία (DVSI) είναι ένα εργαλείο εκτίμησης κινδύνου με 12 σημεία που έχει σχεδιαστεί για την αξιολόγηση της	Το εργαλείο αυτό αφορά μόνο τους δράστες.

	screening inventory/DVSI, Αναθεωρημένος DVSI)	πιθανότητας διάπραξης βίας μεταξύ στενών συντρόφων. Περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν την ενδοοικογενειακή βία, το ποινικό ιστορικό, την τρέχουσα απασχόληση, την κατάσταση της σχέσης, το ιστορικό θεραπείας και πληροφορίες σχετικά με το τρέχον αδίκημα. Ο DVSI παρέχει στο πρόσωπο που αξιολογεί μια κλίμακα κινδύνου η οποία χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό του επιπέδου κινδύνου του δράστη σε σχέση με άλλους δράστες.	
8.	DyRiAS για στενούς συντρόφους	Με το εργαλείο DyRiAS αξιολογείται ο τρέχων δυνητικός κίνδυνος ενός αρσενικού προσώπου να διαπράξει σοβαρή πράξη βίας κατά της συντρόφου του ή της πρώην συντρόφου του. Το DyRiAS παρέχει στον/στην επαγγελματία την αυτοπεποίθηση ότι εργάζεται με ένα σύγχρονο επίπεδο πρόβλεψης κινδύνου και σχετικής επιστημονικής έρευνας. Ένα σύνολο 39 ερωτήσεων καθοδηγούν τον/την επαγγελματία μέσα από το πρόγραμμα. Μετά την εισαγωγή των πληροφοριών, δημιουργείται αυτόματα μια έκθεση κινδύνου και τίθεται στη διάθεση της χρήστριας ή του χρήστη.	Το εργαλείο αυτό αφορά μόνο άρρενες δράστες.
9.	Εκτίμηση κινδύνου ενδοοικογενειακής επίθεσης του Οντάριο (Ontario Domestic Assault Risk Assessment /ODARA)	Το ODARA είναι ένα αναλογιστικό εργαλείο 13 σημείων που περιλαμβάνει τους τομείς του ποινικού ιστορικού, του αριθμού των παιδιών, της χρήσης ουσιών και των κλυμάτων που αντιμετωπίζουν τα θύματα όσον αφορά την πρόσβαση σε υποστήριξη (Guo και Harstall 2008, Hanson κ.ά., 2007). Το ODARA χρησιμοποιείται για την πρόβλεψη μελλοντικής βίας κατά συζύγου, καθώς και για τη συχνότητα και τη σοβαρότητα της βίας (Millar, 2009).	Το εργαλείο προορίζεται ειδικά για χρήση από αστυνομικούς, υπηρεσίες θυμάτων, προσωπικό που εργάζεται σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και υπηρεσίες επιτήρησης και σωφρονισμού.
10.	Εκτίμηση κινδύνου συζυγικής επίθεσης	Το εργαλείο SARA περιλαμβάνει 20 σημεία που εστιάζουν στο ποινικό ιστορικό, την ψυχοκοινωνική προσαρμογή, το ιστορικό	Ορισμένα σημεία δεν είναι κατάλληλα για τις ηλικιωμένες

	(Spousal Assault Risk Assessment/SARA)	συζυγικών επιθέσεων και σε πληροφορίες σχετικά με το φερόμενο αδίκημα. Οι πληροφορίες για το εργαλείο συλλέγονται από διάφορες πηγές, μεταξύ άλλων από τον κατηγορούμενο, το θύμα, από τυποποιημένες μετρήσεις ψυχολογικής και συναισθηματικής κακοποίησης και άλλα αρχεία, όπως αστυνομικές αναφορές (Kropp, 2008). Το πρόσωπο που αξιολογεί εξετάζει τα στοιχεία και καθορίζει εάν υπάρχει χαμηλός, μεσαίος ή υψηλός κίνδυνος ο κατηγορούμενος να επιφέρει άμεση βλάβη στη στενή σύντροφό του ή σε άλλο πρόσωπο.	γυναίκες, όπως, για παράδειγμα, η ερώτηση σχετικά με την εγκυμοσύνη.
13.	Οδηγός εκτίμησης κινδύνου (ενδοοικογενειακής) βίας [(Domestic) Violence Risk Assessment Guide/DVRAG]	Το εργαλείο εκτίμησης κινδύνου 14 σημείων DVRAG έχει σχεδιαστεί για την εκτίμηση κινδύνου της κατ' εξακολούθηση διάπραξης βίας μεταξύ στενών συντρόφων όσον αφορά άρρενες δράστες με ποινικό ιστορικό βίας μεταξύ στενών συντρόφων (Rice κ.ά., 2010). Η βαθμολογία του δράστη μετατρέπεται σε ποσοστό επί τοις εκατό και αντιπαραβάλλεται με παρόμοιους δράστες.	Η χρήση του DVRAG συνιστάται μόνο όταν το πρόσωπο που αξιολογεί έχει πρόσβαση σε λεπτομερή κλινικά ή σωφρονιστικά δεδομένα του δράστη. Συνιστάται επίσης το πρόσωπο που αξιολογεί να έχει πρόσβαση στο ψυχοκοινωνικό ιστορικό του δράστη.
14.	Οδηγός αξιολόγησης κινδύνου βίας (Violence Risk Appraisal Guide/VRAG)	Το εργαλείο εκτίμησης κινδύνου 12 σημείων VRAG σχεδιάστηκε για να προβλέπεται η κατ' εξακολούθηση βία και χρησιμοποιείται σε μια σειρά διαδικασιών, όπως με ασθενείς σε ιατροδικαστικές και λοιπές δομές, για δράστες σεξουαλικών αδικημάτων και για δράστες στη φυλακή (Hilton & Harris, 2005). Χρησιμοποιείται από κλινικούς γιατρούς, δικαστήρια και για την επιτήρηση αποφυλακισμένων υπό όρους (Guo & Harstall, 2008). Περιλαμβάνει σημεία που αφορούν δημογραφικά στοιχεία και ιστορικό της παιδικής ηλικίας του δράστη, καθώς και ψυχιατρική αξιολόγηση.	Το εργαλείο είναι αρκετά χρονοβόρο και απαιτεί πρόσβαση στο ιστορικό του δράστη και δυνατότητα διενέργειας κλινικών αξιολογήσεων.

15.	Εργαλείο ελέγχου κατάχρησης γυναικών (Woman Abuse Screening Tool/WAST)	Υπάρχει ένα συνοπτικό και ένα περιεκτικό έντυπο. Το συνοπτικό έντυπο περιλαμβάνει 2 ερωτήσεις: -Πώς θα περιγράφατε σε γενικές γραμμές τη σχέση σας; (καθόλου ένταση, κάποια ένταση, πολλή ένταση) -Εσείς και ο σύντροφός σας επιλύετε τις διαφωνίες σας με: καθόλου, κάποια ή πολλή δυσκολία; Στη συνέχεια τίθενται 6 ακόμα ερωτήσεις για περισσότερες πληροφορίες, στο πλαίσιο του περιεκτικού WAST.	Πρόκειται ιδίως για εργαλείο ελέγχου παρά αξιολόγησης κινδύνου.
-----	--	--	---

Παράρτημα 4.

Η Ομάδα Εργασίας Εκτίμησης Κινδύνου ζήτησε πληροφορίες από τις συνεργαζόμενες χώρες σχετικά με τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο για την εκτίμηση κινδύνου όσον αφορά τη βία κατά των ηλικιωμένων γυναικών.

1. Αυστρία

Τα περισσότερα καταλύματα γυναικών και οι εξειδικευμένες υπηρεσίες γυναικών στην Αυστρία για την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών από τη βία με βάση το φύλο χρησιμοποιούν εργαλεία όπως το Campbell, το DyRiaS ή το ODARA.

Κάθε ομόσπονδο κρατίδιο έχει αναπτύξει δικά του εργαλεία σε κρατιδιακό επίπεδο τα οποία συνιστώνται από τις αντίστοιχες χρηματοδοτικές οργανώσεις, τουλάχιστον στην Άνω Αυστρία. Ένα άλλο εργαλείο μετρά τους παράγοντες κινδύνου σύμφωνα με διάταγμα που εξέδωσε το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Με εξαίρεση τη Βιέννη, η αστυνομία στην Αυστρία χρησιμοποιεί το ODARA. Το εργαλείο ODARA σχεδιάστηκε αρχικά για την αστυνομία. Καθώς το ODARA δεν ήταν εφαρμόσιμο στο 40% των υποθέσεων, σχεδιάστηκε ένα νέο εργαλείο το οποίο χρησιμοποιείται συστηματικά στη Βιέννη από τον Ιανουάριο.

Το ODARA μπορεί να χρησιμοποιηθεί στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Μόνο για στενούς συντρόφους
- Εάν υπήρξε επίθεση
- Εάν υπήρξε επικίνδυνη απειλή σε συνδυασμό με οπλοφορία

Ένα νεόκοπο εργαλείο χρησιμοποιείται στη Βιέννη από τον Ιανουάριο: Η αστυνομία στη Βιέννη εργάζεται πλέον με το εργαλείο Proteekt.

Η οργάνωση NEUSTART, στην οποία ανατίθενται συνηθέστερα οι υποχρεωτικές έρευνες για τους δράστες στην Αυστρία, χρησιμοποιεί το δικό της εργαλείο το οποίο περιέχει τόσο στατιστικά όσο και δυναμικά στοιχεία, με σύνολο 25 ερωτήσεων. Το εργαλείο δεν έχει γίνει επισήμως δεκτό.

2. Βουλγαρία, Κύπρος

Δεν έχει εντοπιστεί κανένα εργαλείο επί του παρόντος, θα ήταν επομένως εξαιρετικά επωφελής η σύσταση ενός εύχρηστου εργαλείου και η σχετική κατάρτιση για επαγγελματίες της πρώτης γραμμής.

3. Γαλλία/Ελβετία

Γυναίκες όλων των ηλικιών

1. Διάγραμμα εκτίμησης κινδύνου για συνεντεύξεις ενδοοικογενειακής βίας

Κέντρο Hubertine Auclert/Παρατηρητήριο για τη βία κατά των γυναικών

Σύνδεσμος: <https://www.centre-hubertine-auclert.fr/egalitheque/publication/grille-evaluation-du-danger-lors-dune-audition-pour-violences-conjugales>

Το εν λόγω διάγραμμα εκτίμησης κινδύνου προορίζεται για τις δυνάμεις ασφαλείας (αστυνομία/χωροφυλακή) που έρχονται σε επαφή με γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Το έγγραφο περιέχει 13 κριτήρια κινδύνου που ανιχνεύονται μέσα από μια σειρά ερωτήσεων οι οποίες τίθεται στο πλαίσιο συνέντευξης κατόπιν καταγγελίας για πράξεις βίας (μηνύσεις, αναφορές κ.λπ.).

Καταλληλότητα: Πάρα πολλές ερωτήσεις, Ερευνά μόνο υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, Δεν υπάρχουν ενδείξεις για προειδοποιητικά σημάδια

2. Εργαλείο για τον εντοπισμό της ενδοοικογενειακής βίας HAS 2022 (Haute autorité de santé/Ανώτατη Αρχή Υγείας της Γαλλίας)

Σύνδεσμος: https://www.has-sante.fr/upload/docs/application/pdf/2022-11/outil_daide_au_reperage_des_violences_conjugales.pdf

Βασικά στοιχεία, 2 ερωτήσεις για ασθενείς, χρήσιμες επαφές κ.λπ. Χρησιμοποιείται από γιατρούς. Υποδεικνύει τη στάση που πρέπει να υιοθετήσετε και τις ερωτήσεις που πρέπει να κάνετε σε περίπτωση υποψίας ή συστηματικού εντοπισμού.

«Ίσως δυσκολευτείτε να θίξετε το ζήτημα. Μπορείτε να κάνετε την ερώτηση χρησιμοποιώντας τα ακόλουθα παραδείγματα ή επαναδιατυπώνοντάς τα με δικά σας λόγια:

- πώς είναι τα πράγματα στο σπίτι/με τον σύντροφό σας;
 - πιστεύετε ότι έχετε υποστεί βία (σωματική, λεκτική, ψυχολογική, σεξουαλική) στη ζωή σας; 8 στις 10 γυναίκες πιστεύουν ότι είναι φυσιολογικό να συζητούν αυτά τα θέματα με τη/τον γιατρό τους».
- Για να ομαλοποιήσετε το θέμα, μπορείτε να διευκρινίσετε ότι συζητάτε αυτό το ζήτημα με όλες τις ασθενείς σας.

*Καταλληλότητα: Μόνο 2 ερωτήσεις σχετικά με προειδοποιητικά σημάδια

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΘΥΜΑΤΩΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ Υπουργείο Εσωτερικών (Αστυνομικές Υπηρεσίες)

Σύνδεσμος:

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahU>

[KEwiM1_a8hp2BAxX_SvEDHT2jDVsqFnoECBMQAQ&url=https%3A%2F%2Fmobile.interieur.gouv.fr%2Fcontent%2Fdownload%2F119708%2F959869%2Ffile%2Fgrille-d-evaluation-du-danger-violences-conjugales.pdf&usg=AOvVaw2wv5MotkAbCvsDAqf4L9CI&opi=89978449](https://www.marvow.eu/content/download/119708/2959869/file/Fgrille-d-evaluation-du-danger-violences-conjugales.pdf&usg=AOvVaw2wv5MotkAbCvsDAqf4L9CI&opi=89978449)

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι να επισημανθούν προειδοποιητικά σημάδια, προκειμένου να εκτιμηθεί η κατάσταση κινδύνου και να προσφερθούν στο θύμα κατάλληλες λύσεις όσον αφορά την προστασία και την κοινωνική υποστήριξη. Βοηθά επίσης το θύμα να συνειδητοποιήσει τον κίνδυνο που διατρέχει.

*Καταλληλότητα: Πάρα πολλές ερωτήσεις

4. Γαλλική έκδοση ενός εργαλείου ελέγχου για την ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών, του WAST (Woman Abuse Screening Tool) 2021 - Santé publique/Δημόσια Υγεία Γαλλίας

Σύνδεσμος: http://beh.santepubliquefrance.fr/beh/2021/2/pdf/2021_2_2.pdf

Υλικά και μέθοδοι – Πραγματοποιήθηκε περιπτωσιολογική μελέτη ελέγχου στο Τμήμα Ιατροδικαστικής του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Clermont-Ferrand και σε δύο Κέντρα Πληροφόρησης για τα Δικαιώματα των Γυναικών και της Οικογένειας. Το ερωτηματολόγιο WAST (8 ερωτήσεις) συμπληρώθηκε από γυναίκες, θύματα και μη, μαζί με ένα ερωτηματολόγιο σχετικά με το επίπεδο άνεσής τους στη συμπλήρωση κατά τη διάρκεια της μελέτης και κατά τη διάρκεια μιας υποθετικής διαβούλευσης με τον γενικό γιατρό τους.

*Καταλληλότητα:

-8 ερωτήσεις. Εύκολη βαθμολόγηση

5. ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΕ ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗΣ (CHRS) ΘΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΩΝ ΒΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΣΤΕΝΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ [REPÉRAGE ET ACCOMPAGNEMENT EN CENTRE D'HÉBERGEMENT ET DE RÉINSERTION SOCIALE (CHRS) DES VICTIMES ET DES AUTEURS DE VIOLENCES AU SEIN DU COUPLE], Γαλλική Εθνική Υπηρεσία για την αξιολόγηση και την ποιότητα των κοινωνικών και ιατροκοινωνικών ιδρυμάτων και υπηρεσιών/Anesm 2018

Σύνδεσμος: https://www.has-sante.fr/upload/docs/application/pdf/2018-09/violences_chrs_recommandations.pdf

Κέντρο διαμονής και κοινωνικής επανένταξης (CHRS)

Συστάσεις για συλλογή πληροφοριών/προειδοποιητικών σημάδιων

Ενδοοικογενειακή βία.

*Καταλληλότητα: πολύ εκτενές, προειδοποιητικά σημάδια, χωρίς ερωτήσεις μόνο συμβουλές, συστάσεις

6. Το εργαλείο «Elisa kit» από τη Miprof (Διυπουργική αποστολή για την προστασία των γυναικών από τη βία και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων)

Σύνδεσμος: <https://arretionslesviolences.gouv.fr/je-suis-professionnel/violences-sexuelles>

Για επαγγελματίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας.

Πρόκειται για ένα εκπαιδευτικό σετ που αποτελείται από μια ταινία μικρού μήκους με τίτλο «Elisa» και ένα συνοδευτικό φυλλάδιο.

Το εργαλείο ασχολείται με τις συνέπειες της σεξουαλικής βίας και τον αντίκτυπο της συστηματικής ανίχνευσης στις γυναίκες θύματα. Ορισμός της βίας και των συνεπειών της, συμβουλές για τον τρόπο αντιμετώπισής της, σειρά ερωτήσεων κ.λπ.

*Καταλληλότητα:

-ερωτήσεις που προέρχονται από την ταινία

-η πρόσβαση στο έγγραφο γίνεται μέσω ηλεκτρονικού εντύπου

7. Le violentomètre (Το βιαιόμετρο), Κέντρο Hubertine Auclert

Σύνδεσμος: [https://www.centre-hubertine-](https://www.centre-hubertine-auclert.fr/sites/default/files/medias/egalitheque/documents/violentometre-maj-10072019-print.pdf)

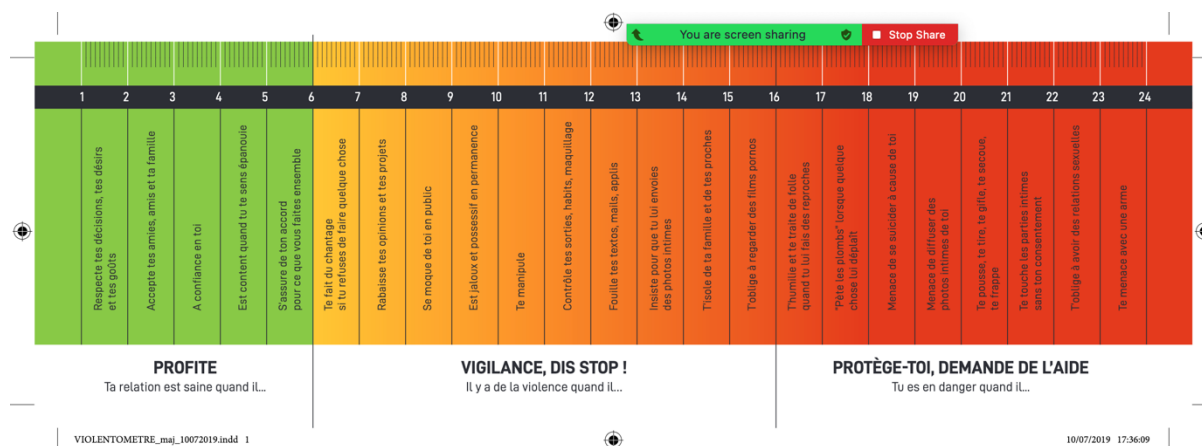
[auclert.fr/sites/default/files/medias/egalitheque/documents/violentometre-maj-10072019-print.pdf](https://www.centre-hubertine-auclert.fr/sites/default/files/medias/egalitheque/documents/violentometre-maj-10072019-print.pdf)

Το βιαιόμετρο είναι ένα εργαλείο πρόληψης που προσαρμόστηκε από το Κέντρο Hubertine Auclert κατόπιν αιτήματος του Περιφερειακού Συμβουλίου του Ιλ ντε Φρανς σε συνέχεια του αρχικού του σχεδιασμού στα τέλη του 2018 από τα Παρατηρητήρια Βίας κατά γυναικών στο Σεν Σαν Ντενί και στο Παρίσι (Observatoires des violences faites aux femmes de Seine-Saint-Denis et Paris), από την ένωση En Avant Toute(s) και τον Δήμο Παρισιού. Το βιαιόμετρο έχει σχεδιαστεί σαν χάρακας, δείχνοντας τι είναι και τι δεν είναι βία με μια έγχρωμη κλίμακα:

- 3 ενότητες για να αξιολογήσετε εάν η σχέση σας είναι υγιής: «Απολαύστε», «Να είστε σε εγρήγορση, πείτε στοπ» και «Προστατέψτε τον εαυτό σας, ζητήστε βοήθεια»
- Παραπομπές σε 2 υπηρεσίες υποστήριξης: 3919 και στο τηλεφωνικό κέντρο En Avant Toute(s).

Θα διανεμηθεί από τον Σεπτέμβριο του 2019 σε όλα τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην περιφέρεια Ιλ ντε Φρανς

*Καταλληλότητα: απλό, χωρίς ερωτήσεις, πάρα πολλοί δείκτες

8. ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΟΡΘΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ Αναγνώριση γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας ΠΩΣ ΝΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΤΕ - ΑΞΙΟΛΟΓΕΙΤΕ, HAS (Haute autorité de santé/Ανώτατη Αρχή Υγείας της Γαλλίας)

Σύνδεσμος: https://www.has-sante.fr/upload/docs/application/pdf/2019-09/fs_femmes_violence_reperer_092019.pdf

Προς διευκόλυνση των γενικών γιατρών να εφαρμόσουν τη σύσταση και να ρωτούν συστηματικά όλες τις ασθενείς σχετικά με την ύπαρξη παρελθούσας ή παρούσας ενδοοικογενειακής βίας, το 2022 η Επιτροπή Αντίκτυπου Συστάσεων της HAS ζήτησε υποστήριξη από την ομάδα επιστημών συμπεριφοράς στη Διυπουργική Διεύθυνση Δημόσιου Μετασχηματισμού (DITP). Σε συνέχεια της δοκιμής που πραγματοποιήθηκε σχεδιάστηκε ένα αποτελεσματικό και δημοφιλές εργαλείο για τον εντοπισμό ενδοοικογενειακής βίας.

*Καταλληλότητα:

- 10 απλές ερωτήσεις
- προειδοποιητικά σημάδια
- ειδίκευση στην ενδοοικογενειακή βία

Ηλικιωμένες γυναίκες και άνδρες - Βία εντός των θεσμών

9. Δρ Ματιέ Πικολί (Matthieu Piccoli) - σχεδιαστής του εργαλείου (Νοσοκομεία AP-HP Paris)

Κακοποίηση ηλικιωμένων, ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ, Απρίλιος 2023

Στατιστικά στοιχεία για τη συχνότητα στη Γαλλία και παγκοσμίως στο σπίτι και σε καταλύματα για εξαρτώμενους ηλικιωμένους / ορισμοί / προσδιορισμός παραγόντων κινδύνου / 3977 έκθεση δράσεων / ειδικές περιπτώσεις (π.χ. περιορισμός) / συμβουλές για επαγγελματίες που αντιμετωπίζουν εξάντληση / πολιτικές και οργανωτικές συστάσεις σε νοσοκομεία / επαφές

*Καταλληλότητα:

- προειδοποιητικά σημάδια
- χωρίς ερωτήσεις
- συμβουλές και συστάσεις

10. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΔΟΜΕΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ, Μέθοδος, Συγκριτικά Κριτήρια, Εργαλεία, Εθνική επιτροπή εποπτείας κατά της κακοποίησης ηλικιωμένων και ενηλίκων με ειδικές ανάγκες, Υπουργείο Αλληλεγγύης της Γαλλίας, Δεκέμβριος 2008

Σύνδεσμος: https://sante.gouv.fr/IMG/pdf/guide_gestion_des_risquesPAPHetab_2_-2.pdf

Ο οδηγός έχει σχεδιαστεί υποστηρικτικά για τη διαχείριση του κινδύνου κακοποίησης.

Θα πρέπει να επιτρέπει στη διεύθυνση των δομών

- να αξιοποιεί τις μεθοδολογικές αρχές και τα κύρια στάδια της προσέγγισης για τη διαχείριση κινδύνου
- να χρησιμοποιεί παραδείγματα ως βάση για την εφαρμογή της προσέγγισης διαχείρισης κινδύνου για την κακοποίηση

*Καταλληλότητα:

- προειδοποιητικά σημάδια για το περιβάλλον: προσωπικό, διάταξη εγκαταστάσεων κ.λπ., χωρίς ερωτήσεις

Ελλάδα

Αναφέρθηκε ότι έγινε περιορισμένη χρήση της Εκτίμησης Επικινδυνότητας (DA-5) Συνοπτικής Εκτίμησης Κινδύνου για κλινικούς ιατρούς (<https://www.dangerassessment.org/>), ωστόσο με αυτή παρέχεται μόνο ένα επίπεδο κινδύνου για κακοποιημένες γυναίκες οποιασδήποτε ηλικίας που σκοτώθηκαν από τον στενό σύντροφό τους.

Ισπανία και Πορτογαλία

ΓΕΝΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΗΣ ΒΒΦ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ:

- **SARA** (ισπανική μετάφραση) που χρησιμοποιείται κυρίως σε υπηρεσίες και προγράμματα δικαιοσύνης, με κατοχυρωμένα πνευματικά δικαιώματα.
- **RVD-BCN**, εργαλείο εκτίμησης κινδύνου που σχεδιάστηκε και επικυρώθηκε στη στρογγυλή τράπεζα BCN City Council DV (σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης), παρόμοιο με το SARA αλλά με ανοιχτή πρόσβαση, 16 σημεία σε 5 ενότητες (ιστορικό βίας του δράστη: 5 σημεία, απειλές και σοβαρή κακοποίηση: 2 σημεία, επιβαρυντικές περιστάσεις: 7 σημεία, παράγοντες ευπάθειας των θυμάτων: 1 σημείο, η αντίληψη του θύματος για τον κίνδυνο: 1 σημείο) <https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/91573/1/10964.pdf>
- **EPV-R** (Escala de Predicción del Riesgo de Violencia Grave contra la pareja – Revisada / Κλίμακα Πρόβλεψης Κινδύνου για Σοβαρή Βία μεταξύ Στενών Συντρόφων – Αναθεωρημένη): το εργαλείο σχεδιάστηκε στο Πανεπιστήμιο της Χώρας των Βάσκων με 20 σημεία σε 5

υποκλίμακες: 1. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα (1 σημείο: αλλοδαπότητα;), 2. Κατάσταση της σχέσης ζευγαριού (2 σημεία), 3. Είδος βίας (7 σημεία), 4. Προφίλ δράστη (7 σημεία), 5. Ευπάθεια θύματος (3 σημεία).

<https://www.psicothema.com/pdf/3840.pdf>

- **VioGen:** Το Επίσημο Πρωτόκολλο Εκτίμησης Κινδύνου που χρησιμοποιείται από την αστυνομία (Valoración Policial del Riesgo de reincidencia de violencia - **VPR4.0**) ως βάση για τη λήψη αποφάσεων για μέτρα προστασίας, περιλαμβάνει 4 κατηγορίες με 12 παράγοντες και 39 δείκτες: 1. Ιστορικό βίας και εκτίμηση των περιστατικών βίας που καταγγέλλονται (5 παράγοντες, 12 δείκτες), 2. Παράγοντες που σχετίζονται με τον δράστη (4 παράγοντες, 12 δείκτες), 3. Παράγοντες που σχετίζονται με την ευπάθεια του θύματος και την ποιότητα της σχέσης (2 παράγοντες, 15 δείκτες), 4. Αντίληψη του θύματος για την κατάστασή της (1 παράγοντας, 1 δείκτης).

https://www.interior.gob.es/opencms/pdf/archivos-y-documentacion/documentacion-y-publicaciones/publicaciones-descargables/seguridad-ciudadana/La_valoracion_policial_riesgo_violencia_contra_mujer_pareja_126180887.pdf

Εξειδικευμένο εργαλείο αξιολόγησης κινδύνου που σχεδιάστηκε στην Πορτογαλία:

- AGED (Assessment Guidelines for Elder Domestic Violence/Κατευθυντήριες γραμμές εκτίμησης για την ενδοοικογενειακή βία κατά ηλικιωμένων) με πέντε ενότητες: I. Παράγοντες κινδύνου σχετικά με το θύμα, II. Παράγοντες κινδύνου σχετικά με τον δράστη, III. Παράγοντες κινδύνου λόγω εξωτερικού περιβάλλοντος, λόγω συνάφειας και λόγω σχέσης, IV. Προστατευτικοί παράγοντες θύματος/περιβάλλοντος, και τέλος V. Θεσμικοί παράγοντες κινδύνου. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/07853890.2018.1562759>

Σχετική μελέτη: <https://comum.rcaap.pt/handle/10400.26/32831>

Παράρτημα 5. Άσκηση για τη δημιουργία ενός βαρόμετρου ελέγχου της βίας κατά ηλικιωμένων γυναικών που σχεδιάστηκε από την Ομάδα Εργασίας Εκτίμησης Κινδύνου στο πλαίσιο του προγράμματος MARVOW 2.0

Η Ομάδα Εργασίας Εκτίμησης Κινδύνου του προγράμματος MARVOW 2.0 επιχείρησε να σχεδιάσει ένα Βαρόμετρο σχετικά με τη βία κατά ηλικιωμένων γυναικών ως πιθανό εργαλείο για το πρόγραμμα, με βάση το υπάρχον βιαιόμετρο που σχεδιάστηκε το 2018 στη Γαλλία με τη μορφή χάρακα. Το βιαιόμετρο δείχνει τι είναι και τι δεν είναι βία μέσω μιας χρωματιστής κλίμακας (<https://www.centre-hubertine-auclert.fr/sites/default/files/medias/egalitheque/documents/violentometre-maj-10072019-print.pdf>). Η κλίμακα των χρωμάτων ξεκινάει από το πράσινο για χαμηλό κίνδυνο- παρακολούθηση, το πορτοκαλί για μεσαίο κίνδυνο-στενή παρακολούθηση και το κόκκινο χρώμα για υψηλό κίνδυνο που απαιτεί άμεση προσοχή.

Κατά τη διάρκεια της άσκησης, τα μέλη της ομάδας συνειδητοποίησαν ότι ένα τόσο συνοπτικό εργαλείο δεν θα κάλυπτε τις ανάγκες ενδεχόμενης εκτίμησης κινδύνου. Επιπλέον, η ομάδα αντιλήφθηκε τις προκλήσεις που συνεπάγεται ο σχεδιασμός ενός εργαλείου σε σχέση με τις συναφείς ψυχομετρικές ιδιότητες. Ως εκ τούτου, η ομάδα **δεν θα συνεχίσει τον περαιτέρω σχεδιασμό του συγκεκριμένου εργαλείου ελέγχου.**

Ενδεχόμενη δράση	Ερώτηση προς την ηλικιωμένη γυναίκα σε ασφαλές περιβάλλον	Όχι	Ναι	Σχόλιο
Προστασία του θύματος: αδιάκοπη και στενή επικοινωνία / παρακολούθηση της επαφής με τον πιθανό δράστη	- Καταγγέλλει ότι αισθάνεται απομονωμένη. - Καταγγέλλει ότι είναι οικονομικά ή σωματικά εξαρτημένη. - Καταγγέλλει ότι αισθάνεται μοναξιά, κοινωνική απομόνωση. - Αναφέρει εάν ο δράστης έχει άρτιες τις σωματικές και πνευματικές του ικανότητες (νευροεκφυλιστικά νοσήματα).			
Ενημερώστε το θύμα ότι θα μιλήσετε με την/τον επικεφαλής της ομάδας σας για τον τρόπο προστασίας της.	- Καταγγέλλει ότι έχει υπάρξει θύμα ή μάρτυρας σωματικής, σεξουαλικής ή ψυχολογικής βίας από κοντινό της πρόσωπο. - Καταγγέλλει ότι έχει νιώσει ταπείνωση ή απειλή από τον σύντροφο ή το πρόσωπο που τη φροντίζει ή μέλος της οικογένειάς της ή από κοντινό της πρόσωπο. - Καταγγέλλει ότι ο σύντροφος, το πρόσωπο που τη φροντίζει ή κάποιο μέλος της οικογένειάς της την παρακολουθεί σε καθημερινή βάση ή την ελέγχει π.χ. ζητώντας να ελέγχει τους οικονομικούς της λογαριασμούς, να παρακολουθεί τις τηλεφωνικές κλήσεις, τα φωνητικά μηνύματά της κ.λπ. - Καταγγέλλει ότι αισθάνεται πολλές φορές καταβεβλημένη λόγω της πίεσης που της ασκείται από τον σύντροφο, το πρόσωπο που			

	τη φροντίζει, από μέλος της οικογένειάς της ή κοντινό της πρόσωπο. - Καταγγέλλει ότι ο σύντροφος, το πρόσωπο που τη φροντίζει ή κάποιο μέλος της οικογένειάς της της στέρησε τις βασικές ανάγκες και τα δικαιώματά της. - Καταγγέλλει κλιμάκωση του επιπέδου εξαναγκαστικού ελέγχου. - Καταγγέλλει ότι η ίδια έχει προβλήματα με το αλκοόλ, τα ναρκωτικά κ.λπ. - Καταγγέλλει ότι ο δράστης έχει προβλήματα με το αλκοόλ, τα ναρκωτικά κ.λπ. - Καταγγέλλει ότι ο σύντροφος, το πρόσωπο που τη φροντίζει ή κάποιο μέλος της οικογένειάς της έχει όπλο στο σπίτι/στη δομή όπου βρίσκεται. - Καταγγέλλει ότι ο δράστης την έχει απειλήσει ότι θα αυτοκτονήσει ή ότι ο δράστης έχει επιχειρήσει να αυτοκτονήσει.			
Επικοινωνήστε με εξειδικευμένες υπηρεσίες για να αποφασίσετε τα επόμενα διαβήματα.	- Καταγγέλλει ότι οι πράξεις βίας εναντίον της αυξάνονται σε συχνότητα και ένταση. - Καταγγέλλει ότι αισθάνεται κατάθλιψη.			
Ενημερώστε τη γυναίκα ότι θα επικοινωνήσετε με εξειδικευμένες υπηρεσίες θυμάτων. Εάν υπάρχει άμεσος κίνδυνος καλέστε την αστυνομία και εάν έχει τραυματιστεί σωματικά καλέστε ασθενοφόρο.	- Καταγγέλλει ότι ο επιτιθέμενος είναι επικίνδυνος: ιστορικό, οπλοκατοχή, εξαιρετικά ελεγκτική συμπεριφορά κ.λπ. - Καταγγέλλει ότι αισθάνεται κατάθλιψη ή/και έχει σκέψεις αυτοκτονίας. - Καταγγέλλει ότι φοβάται για τη ζωή της. - Καταγγέλλει ότι έχει κάνει προηγούμενες απόπειρες αυτοκτονίας. - Καταγγέλλει ότι ο σύντροφος, το πρόσωπο που τη φροντίζει ή κάποιο μέλος της οικογένειάς της την έχει ήδη απειλήσει ότι θα τη δολοφονήσει. - Καταγγέλλει ότι ο σύντροφος, το πρόσωπο που τη φροντίζει ή μέλος της οικογένειάς της έχει ήδη προσπαθήσει να τη σκοτώσει. - Καταγγέλλει τη διάρκεια της βίας (παλιά ή πρόσφατη: προκλήθηκε από κάποιο γεγονός). - Καταγγέλλει εάν ο δράστης έχει ήδη απειλήσει άλλα πρόσωπα (παιδιά, φίλους, προσωπικό φροντίδας ή ζώα). - Καταγγέλλει ότι ο δράστης έχει ήδη απειλήσει ότι θα σκοτώσει αυτή ή άλλο πρόσωπο (οπλοκατοχή).			